

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет управління персоналом, соціології та психології

Кафедра соціоекономіки та управління персоналом

**ОСВІТНЬО ПРОФЕСІЙНА
ПРОГРАМА
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ**

Менеджмент персоналу

**07 – Управління та адміністрування
073 – Менеджмент**

Форма навчання: денна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

**на тему «Державні соціальні стандарти та гарантії в системі соціального
захисту зайнятого населення»**

здобувача Чепурна Вікторія Юріївна _____

Науковий керівник: к.е.н., Кирилюк Володимир Вікторович _____

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації
здобувачів вищої освіти (ЕК)

Завідувач кафедри:
доктор економічних наук,
професор Лопушняк Г.С.

(підпис)

Київ 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет управління персоналом соціології та психології

Кафедра соціоекономіки та управління персоналом

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

Менеджмент персоналу
073 - Менеджмент

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
освітньо-професійної програми

О.І.Кравчук

(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ 20__ р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Г.С. Лопушняк

(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ 20__ р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ
здобувачу вищої освіти__ **Чепурної Вікторії Юріївни**

(прізвище, ім'я, по батькові)

очної (денної)

форми навчання

очної (денної), заочної, дистанційної

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

на тему «_____ Державні соціальні стандарти та гарантії в системі зайнятого населення _____»

Тему затверджено наказом ректора Університету від " _____ " _____ 20__ р .№ _____

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1	Теоретичні основи соціального захисту зайнятого населення.
	(назва розділу)
Розділ 2	Особливості організації системи соціального захисту зайнятого населення в Україні.
	(назва розділу)

Розділ 3	Рекомендації щодо удосконалення системи соціального захисту зайнятого населення в Україні. (назва розділу)
Об'єкт дослідження:	Система соціального захисту зайнятого населення.
Предмет дослідження:	Сукупність теоретичних, методичних та практичних засад оцінки державних соціальних стандартів і гарантій в Україні та визначення ключових векторів розвитку системи соціального захисту
Мета кваліфікаційної бакалаврської	Дослідити теоретично-методичні підходи щодо розуміння соціального захисту зайнятого населення та підготувати пропозиції щодо удосконалення системи соціального захисту в Україні

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	Визначити сутність, структуру та методичні підходи в системі зайнятого населення.
У розділі 2	Проаналізувати особливості організації системи соціального захисту зайнятого населення в Україні.
У розділі 3	Розробити програму заходів щодо удосконалення системи соціального захисту зайнятого населення.

Завдання підготував науковий керівник

(підпис)

Кирилюк В.В.

(ініціали, прізвище)

Завдання одержав здобувач

(підпис)

«_____» _____ 20__ р.
Чепурна В.Ю.

(ініціали, прізвище)

«_____» _____ 20__ р.

Реферат

Державні соціальні стандарти та гарантії в системі соціального захисту зайнятого населення

Дана кваліфікаційна робота містить 3 розділи: перший та другий розділ має по 3 підпункти, третій-2.

Перший розділ розкриває теоретико-методологічні основи системи зайнятого населення, другий розділ є аналітичним, третій- рекомендаційним.

Обсяг дипломної роботи- 65 аркушів, включаючи список використаних джерел. У дипломній роботі є 9 рисунків та 6 таблиць. Під час написання роботи було використано 51 джерел.

Об'єктом дослідження є система соціального захисту зайнятого населення.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних засад оцінки державних соціальних стандартів і гарантій в Україні та визначення ключових векторів розвитку системи соціального захисту.

Метою кваліфікаційної бакалаврської роботи є дослідити теоретично-методичні підходи щодо розуміння соціального захисту зайнятого населення та підготувати пропозиції щодо удосконалення системи соціального захисту в Україні.

Для досягнення даної мети необхідно виконати завдання дослідження, а саме:

- Дослідити сутність та основні напрями соціального захисту зайнятого населення;
- Дати визначення складовим соціального захисту зайнятого населення;
- Проаналізувати соціальні стандарти та гарантії в системі соціального захисту зайнятого населення;
- Дослідити основні показники зайнятості населення в Україні;
- Обґрунтувати ефективність державних соціальних стандартів та гарантій зайнятого населення;

- Оцінити стан соціального захисту зайнятого населення в Україні;
- Провести аналіз зарубіжного досвіду соціального захисту зайнятого населення;
- Обґрунтувати заходи щодо удосконалення соціального захисту зайнятого населення.

Вищезазначені завдання вирішуються за допомогою наступних **методів дослідження**: використання принципу єдності теорії і практики, прогнозуванні розвитку економічних процесів на основі використання методу наукової абстракції.

Практичне значення дослідження полягає у можливості практичного використання розроблених рекомендацій щодо системи соціального захисту зайнятого населення.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає у вдосконаленні системи соціального захисту зайнятого населення.

Роботу завершено та захищено у 2023 році.

Ключові слова: соціальний захист, зайняте населення, соціальні стандарти, заробітна плата.

В і д г у к
про кваліфікаційну бакалаврську роботу
здобувачки денної форми навчання 4 курсу, 1 групи ОП «Менеджмент
персоналу» факультету управління персоналом, соціології та психології

Чепурної Вікторії Юрївни

на тему: *Державні соціальні стандарти та гарантії в системі соціального захисту зайнятого населення*

1. Актуальність теми: обумовлена тим, що Україна, як держава, повинна проводити розгорнуту політику реалізації соціального захисту населення країни. На даний час наша країна надає більшого значення реалізації соціального захисту, що ґрунтується на юридичній діяльності всіх органів державної влади України. Всі органи державної влади зобов'язані дотримуватися основних соціальних прав людини, таких, як материнство, дитинство, право на відпочинок, тривалість робочого дня, захист від безробіття та інші. До державного соціального захисту також належать пенсії, допомога для окремих категорій громадян, які опинилися у скрутній життєвій ситуації, прийнятна якість освіти та охорони здоров'я. Особливого значення під час сучасних викликів набувають державні соціальні стандарти та гарантії в системі соціального захисту зайнятого населення.

2. Позитивні риси кваліфікаційної бакалаврської роботи:

- В 1-му розділі висвітлені теоретичні аспекти досліджуваної теми.
- Частково дотримано адресності наведеної в 1-му розділі КБР інформації.
- Критично проаналізовано наведену інформацію: більшість тверджень та цифрового матеріалу, фактів тощо проаналізовані з визначенням позитивних та негативних моментів.
- Наведено власну авторську позицію щодо критично проаналізованої інформації та способів розв'язання виявлених проблем.
- В розділі 2 використана тільки та інформація, яка сприяє досягненню цілей аналізу.
- Аналіз актуальності предмета дослідження та стану справ з досліджуваної теми представлений текстом, таблицями, рисунками та відповідними тлумаченнями і висновками.
- В 3-му розділі висвітлено усі можливі рекомендації щодо усунення виявлених у ході аналізу проблем. Усі рекомендації мають тісний зв'язок з виявленими в аналітичній частині КБР проблемами.
- У роботі дотримано логічності в ланцюгу тема-об'єкт-предмет-мета-завдання-висновки.
- Актуальність дослідження обґрунтована та пов'язана з об'єктом дослідження.
- Вступ та реферат містять усі необхідні елементи.
- Висновки повністю, але стисло відображають зміст КБР і власні здобутки автора щодо досліджуваної теми.

- Текст КБР та ілюстративні матеріали оформлено відповідно до вимог.

3. Наявність самостійних розробок автора. Здійснено аналіз системи соціального захисту зайнятого населення в Україні. Надано пропозиції щодо підвищення соціального захисту зайнятого населення в Україні з урахуванням передового зарубіжного досвіду.

4. Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій: полягає у розкритті сутності та значимості соціального захисту зайнятого населення. У даній роботі було проведено узагальнюючий аналіз нормативно-правової бази та показників соціального захисту зайнятого населення. Рекомендації, наведені в роботі, можуть бути використані відповідними інституціями соціального захисту та окремими організаціями в контексті більш якісного соціального забезпечення своїх працівників.

5. Наявність недоліків:

- Наявні недоліки в оформленні графічного матеріалу.
- Наявні стилістичні порушення оформлення тексту бакалаврської роботи.
- Є окремі недоліки в опрацюванні отриманих результатів, некоректності чи помилки у представленому аналізі.
- Проблематику виокремлено частково.
- Не завжди є достатнім чи коректним обґрунтування характеристик висунутих пропозицій.
- Наявні недоліки у обґрунтуванні загальних висновків.
- Не дотримано ритмічність виконання дослідження, два розділи роботи не були подані на перший попередній захист.
- Наявні незначні недоліки в оформленні списку літератури.

6. Загальна оцінка кваліфікаційної бакалаврської роботи та її допущення до захисту перед ЕК: робота допущена до захисту з оцінкою **50** балів.

Науковий керівник доцент, кандидат економічних наук

(посада, учене звання, науковий ступінь)

_____ Кирилюк В.В.

(підпис) (прізвище, ініціали)

“ ____ ” _____ 20__ р

Рецензія

на кваліфікаційну бакалаврську роботу здобувача вищої освіти

_____Чепурної Вікторії Юріївни_____

(прізвище та ініціали)

на тему «Державні соціальні стандарти та гарантії в системі соціального захисту зайнятого населення»

(назва теми)

Актуальність теми кваліфікаційної роботи і доцільність її розроблення. Актуальність теми дослідження полягає в тому, що Актуальність теми обумовлена тим, що Україна, як держава, повинна проводити розгорнуту політику реалізації захисту населення країни. На даний час наша країна надає більшого значення реалізації соціального захисту, що ґрунтується на юридичній іяльності всіх органів державної влади України.

Якість проведеного дослідження. Проведене дослідження є якісним. Матеріал в роботі викладено з дотриманням внутрішньої логіки, між розділами існує логічний взаємозв'язок.

Позитивні риси кваліфікаційної роботи. Простежується ретельна робота по кожному розділу даної теми. Повністю розкрита тема роботи, досягнуто поставленої мети, вирішені поставлені завдання. Позитивними рисами роботи є системність та послідовність викладення матеріалу.

Зауваження. В роботі доцільно було б більше виокремлювати проблематику соціального захисту населення.

Практична значущість висновків і рекомендацій. Використаний практичний матеріал достовірний, зроблені висновки обґрунтовані, рекомендації мають практичну значимість.

Місце роботи та посада рецензента

Науковий ступінь, учене звання _____
(підпис, ПІБ)

Підпис засвідчую: _____
(посада, підпис)

Місце печатки організації, де працює рецензент.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЗАЙНЯТОГО НАСЕЛЕННЯ.....	6
1.1 Сутність та основні напрями соціального захисту зайнятого населення .	6
1.2 Складові соціального захисту зайнятого населення	12
1.3 Соціальні стандарти та гарантії в системі соціального захисту зайнятого населення.....	21
РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЗАЙНЯТОГО НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ.....	27
2.1 Основні показники зайнятості населення в Україні.....	27
2.2 Державні соціальні стандарти та гарантії зайнятого населення в Україні .	34
2.3 Оцінка стану соціального захисту зайнятого населення в Україні	38
РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЗАЙНЯТОГО НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ	44
3.1 Зарубіжний досвід соціального захисту зайнятого населення.....	45
3.2 Заходи щодо удосконалення соціального захисту зайнятого населення ...	54
ВИСНОВОК.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	61

Вступ

Актуальність теми дослідження: Соціальний захист покликаний забезпечити створення умов для гідного життя і розвитку людини, отже, бути однією з найважливіших сфер розвитку суспільства загалом.

Соціальний захист – це комплекс заходів, які вживає держава, який спрямований на досягнення соціальних цілей, пов'язаних з покращенням якості життя народу, підвищенням суспільного добробуту та забезпеченням соціально-політичної стабільності.

Соціальний захист держави заснований на системі таких принципів, як гуманізм, соціальна справедливість, системність, відкритість, демократизм.

Соціальний захист у сучасних умовах потребує нових механізмів, форм та методів її реалізації, заснованих на надання населенню необхідного комплексу соціальних послуг.

Актуальність теми обумовлена тим, що Україна, як держава, повинна проводити розгорнуту політику реалізації захисту населення країни. На даний час наша країна надає більшого значення реалізації соціального захисту, що ґрунтується на юридичній діяльності всіх органів державної влади України.

Всі органи державної влади зобов'язані дотримуватися основних соціальних прав людини, таких, як материнство, дитинство, право на відпочинок, тривалість робочого дня, захист від безробіття та інші.

До державного соціального захисту також належать пенсії, допомога для окремих категорій громадян, які опинилися у скрутній життєвій ситуації, прийнятна якість освіти та охорони здоров'я.

Аналіз останніх досліджень і публікацій: Концептуальний підхід і комплексний аналіз соціалізації глобальної економіки та її механізмів, диверсифікації систем соціальних послуг та їх інструментів, реалізації політики, спрямованої на підвищення суспільного добробуту, в тому числі на основі соціального захисту громадян, найкраще відображено в працях таких вчених у країні та за кордоном, таких як Н. Абакумова, Т. Агапова, У. Беверідж, В. Бобков, Т. Ганслі, Дж. Гелбрейт, Е. Денісон, В. Джевонс, Л. Ерхард, Г. Еспінг-

Андерсен, В. Кадомцева, Дж. Кейнс, А. Пігу, В. Роїк, У. Ростоу, П. Спікер, Р. Тітмусс, Е. Хансен, Е. Холостова, О. Амоша, С. Бандура, С. Батажок, В. Бевз, Н. Болотіна, Н. Борецька, З. Галушка, В. Геєць, І. Гнибіденко, О. Грішнова, Ю. Зайцев, І. Каленюк, А. Колот, М.Кравченко, В.Куценко, П.Леоненко, Е.Лібанова, О. Мельник, О. Новікова, А. Поручник, В. Савчук, А. Чухно, Л. Шевченко, А. Халецька, В. Якубенко, Лопушняк Г.С., Колот А.М. та інших.

Метою кваліфікаційної бакалаврської роботи є дослідити теоретично-методичні підходи щодо розуміння соціального захисту зайнятого населення та підготувати пропозиції щодо удосконалення системи соціального захисту в Україні.

Для досягнення поставленої мети було вирішено такі дослідницькі **завдання**:

- Дослідити сутність та основні напрями соціального захисту зайнятого населення;
- Дати визначення складовим соціального захисту зайнятого населення;
- Проаналізувати соціальні стандарти та гарантії в системах соціального захисту працівників;
- Дослідити основні показники зайнятості населення в Україні;
- Обґрунтувати ефективність державних соціальних стандартів та гарантій зайнятого населення;
- Оцінити стан соціального захисту зайнятого населення в Україні;
- Провести аналіз зарубіжного досвіду соціального захисту зайнятого населення;
- Обґрунтувати заходи щодо удосконалення соціального захисту зайнятого населення.

Об'єктом дослідження є система соціального захисту зайнятого населення.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних, методичних і практичних засад оцінки державних соціальних стандартів і гарантій в Україні та визначення ключових векторів розвитку системи соціального захисту.

Методи дослідження. Кваліфікаційна робота ґрунтується на застосуванні об'єднуючих принципів теорії та практики, прогнозує розвиток економічних процесів на основі методів наукової абстракції.

Інформаційна база дослідження: нормативно-правові документи у сфері захисту громадянського суспільства. Статистична інформація з таких джерел: Державний комітет статистики України, Міністерство соціальної політики України, Статистичний офіс ЄС та ОЕСР, Міжнародна організація праці. Аналітичні звіти Національного інституту стратегічного розвитку при Президентові України, міжнародних рейтингових агентств та аналітичних агентств. Друковані та електронні наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, економістів і соціологів, спрямовані на дослідження системи соціального захисту громадян України та її структури.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЗАЙНЯТОГО НАСЕЛЕННЯ

1.1 Сутність та основні напрями соціального захисту зайнятого населення

Перш ніж торкатися сутності та основних напрямів соціального захисту громадян в Україні, необхідно знати, що таке соціальний захист громадян.

Під соціальним захистом розуміється політика влади, яка спрямована на забезпечення соціально-економічних та політичних гарантій індивіда незалежно від віку, національності, статі та місця проживання. У широкому розумінні соціальний захист є системою соціальних та економічних заходів, які здійснює держава і суспільство з метою задоволення потреб, збереження життєзабезпеченості громадян разом із спільністю заходів, спрямованих на мінімізацію наслідків ризикових ситуацій. До ситуацій життєвого ризику відносять безробіття, хворобу, втрату годувальника у ній. Ця система забезпечує мінімальний рівень матеріальної підтримки, який гарантований державою соціально незахищених громадян у період економічних трансформацій у державі [5,с. 89].

Сучасний етап розвитку характеризується швидким розвитком методології соціальної підтримки громадян. Цей напрямок діяльності держави має велике значення для її сталого розвитку. Методологія соціального захисту громадян – це спільність принципів та способів устрою діяльності, яка спрямована на мінімізацію наслідків ризикових ситуацій для громадян, пов'язаних із хворобою, старістю, безробіттям, інвалідністю, втратою годувальника. Методика соціального захисту громадян є спільність спеціальних прийомів, і навіть методів вивчення операцій, які мають практичний і теоретичний характер освоєння соціальної підтримки як системи. Соціальний захист стосується зайнятості, охорони здоров'я, освіти інфраструктури життєзабезпечення, культури, відпочинку. У сучасних умовах до системи соціального захисту

громадян входить соціальне забезпечення та страхування, а також соціальна підтримка

Здійснення соціального захисту населення відбувається за допомогою коштів федерального, а також місцевих бюджетів, спеціально організованих фондів соціального захисту та недержавних фондів. Соціальний захист складає принципів гуманності, соціальної справедливості, адресності, комплексності та забезпечення права і свободи індивіда.

Система соціального захисту має три складові (рис. 1.1). соціальне страхування соціальна справедливість;

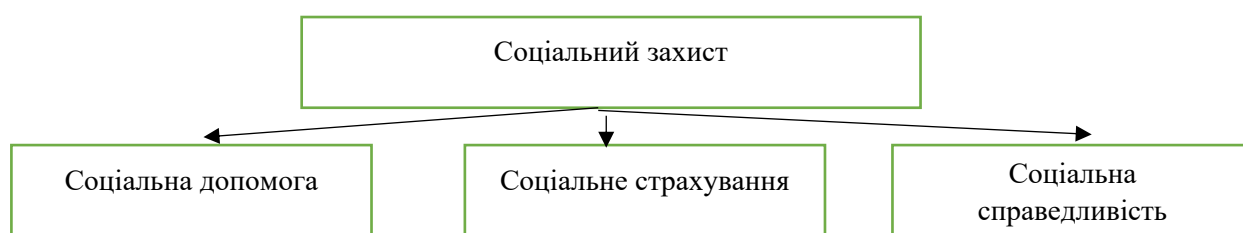

Рис. 1.1. Складові системи соціального захисту

Джерело: розроблено автором на основі [11]

Удосконалення системи соціального захисту громадян необхідно в силу ринкових перетворень, що відбулися в країні. До цілей соціального захисту відносять викорінення злиднів, яким властиве значення середньодушового доходу, що знаходиться нижче за прожитковий мінімум, надання матеріальної допомоги громадянам, які потрапили в складну життєву обстановку, а також стимулювання адаптації соціально незахищених осіб [11, с. 102].

Один із елементів соціальної підтримки населення при переході до ринкових умов господарювання - це соціальна допомога, яка надається державою у натуральній та грошовій формах. Допомога надається у вигляді пільг, додаткових послуг, що надаються на умовах соціальних гарантій. Держава надає медичну, соціальну, економічну, психологічну підтримку населення та надає весь комплекс послуг, необхідних людям на вирішення їхніх життєвих проблем.

Соціальна підтримка населення має важливе значення для населення країни, оскільки виконує завдання надання допомоги громадянам у зв'язку з бідністю, що спіткало їх через кризові життєві обставини. Соціальна допомога громадянам виплачується періодично та одноразово. Допомога нараховується у вигляді фінансових доплат до допомоги та пенсій, а також у формі натуральної видачі. Допомога покликана нейтралізувати наслідки негативних життєвих ситуацій. Соціальну підтримку здійснюють у вигляді використання фінансових ресурсів місцевих органів влади. Також застосовується допомога різних фондів, підприємств.

Соціальне забезпечення є системою організаційно-економічних і правових заходів, вкладених у нівелювання негативних наслідків погіршення матеріального становища населення [9, с. 248].

Соціальне страхування є частиною державної системи соціальної підтримки громадян. Основною характерною рисою соціального страхування є страхування трудящих від можливих коливань стану матеріального становища внаслідок настання непередбачених життєвих ситуацій.

Часто інституційну структуру соціального захисту можна описати у вигляді програми (рис. 1.2).

Під соціальним захистом слід розуміти соціальну функцію держави, яка знаходить своє вираження у правовій формі. Вона фундаментується переходом потужностей соціального суспільного капіталу в систему законодавчих засобів, стимулів правового характеру та способів для досягнення благополучного та гідного життя людини.

У наукових дослідженнях наголошується, що для гідності людини, так само як і для її захисту, визнання та дотримання, характерний універсальний правовий характер. Гідність людини полягає у тому, що забезпечуються її особисті, політичні, соціально-економічні та культурні права [4, с. 34].

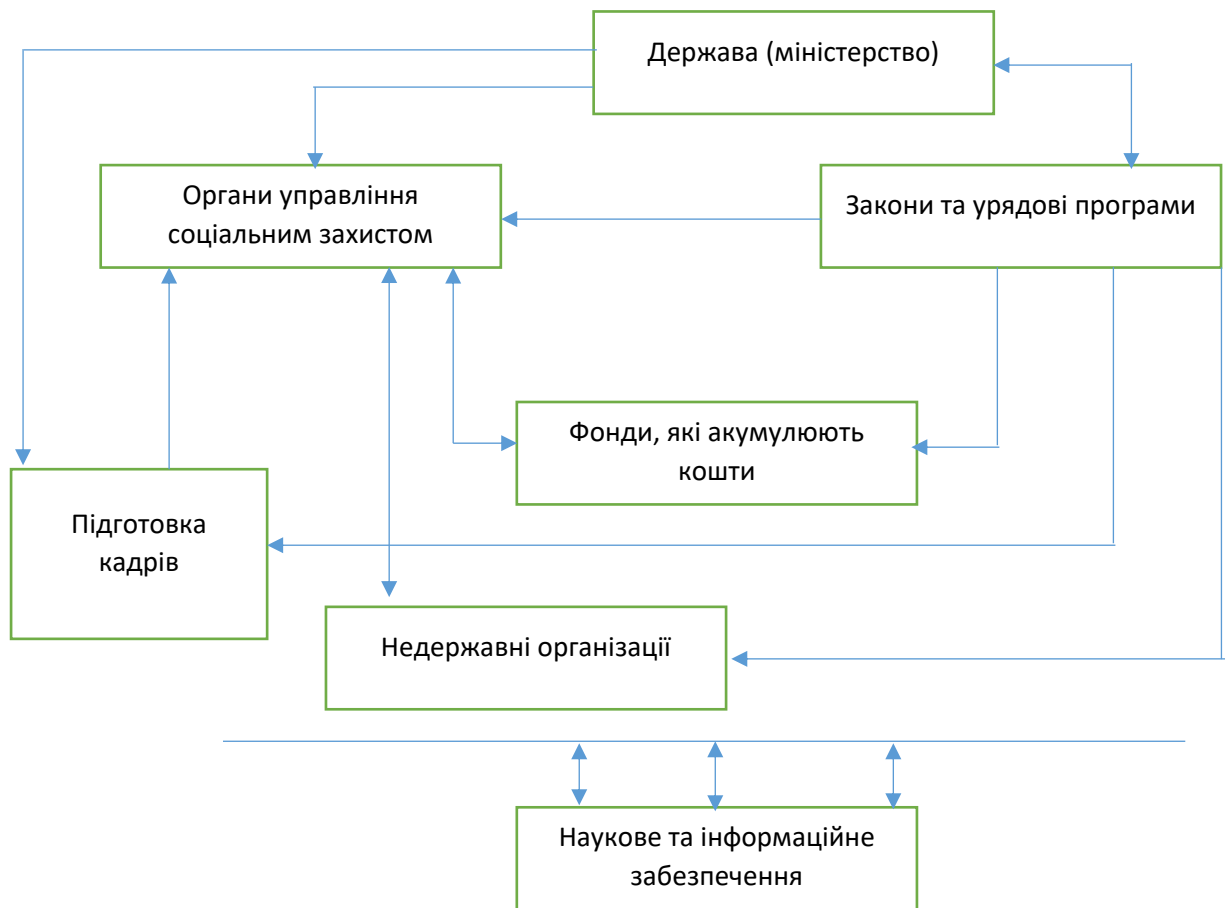

Рис. 1.2. Організаційно-правова структура системи соціального захисту

Джерело: розроблено автором на основі [4]

Отже, з'являється можливість розгляду універсального характеру соціального захисту. Це ні що інше, як правовий стан, за якого відбувається забезпечення такої якості життя, яку можна назвати гідним.

Зміст соціального захисту у тому, що це міжгалузевий комплексний правової інститут. Основна роль дослідженні природи такого інституту призначається конституційному праву. Основна роль держави у руслі соціальної політики у цьому, щоб сформувати країни основи соціальної справедливості.

Таку роль держава відіграє через реалізацію соціального захисту.

Основний Закон нашої країни визнає, що держава зобов'язана визнавати, дотримуватися та захищати права та свободи людини та громадянина. Таким чином, розумно розуміти соціальний захист як один із напрямів діяльності держави, руслі здійснення державою своєї соціальної функції.

Вітчизняна наука державного права розуміє соціальний захист крізь призму здійснення конституційних норм через принципи та механізми правового регламентування. Така категорія, як соціальний захист, містить весь комплекс коштів і охоронного, і правозахисного характеру.

Учені В. Кисельов і В. Смоляков визначають соціальний захист як «реалізацію цілей і пріоритетів соціальної політики, реалізацію встановлених законом комплексу економічних, правових і соціальних гарантій, усю діяльність держави щодо забезпечення здоров'я своїх громадян». Суспільство поважає найважливіші права, в тому числі рівень життя гідної людини [15, с. 78]

З точки зору більшості сучасних економістів, соціальний захист – це комплекс організаційних, правових та економічних заходів, спрямованих на забезпечення життя, здоров'я і благополуччя громадян в конкретних економічних умовах [10, с. 107]. Ці заходи передбачають законодавче регулювання установ соціального захисту населення та їх діяльності, створюють механізми перерозподілу доходів шляхом збору податків та інших платежів і трансфертів. Соціальний захист, таким чином, є набором правил, призначених для перерозподілу суспільного багатства на користь тих, хто тимчасово або постійно потребує особливої підтримки суспільства.

Такий стан речей можна пояснити тим, що реалізація соціального захисту повинна відбуватися не тільки в ситуації, при якій людина опинилась у положенні того, хто потребує соціального захисту і має на неї права. Вона має реалізовуватись і за зацікавленості держави у здійсненні запобіжних заходів. Звертаючи увагу на етимологію самого поняття, можна помітити, що у визначенні має місце охорона та захист того, хто скривджений [3, с. 66].

Система соціального захисту, що формується, в нашій вітчизні до останнього часу не забезпечена єдиною системою категорій, термінів і визначень. У юридичної науки можна знайти підходи, у яких має місце визначення у широкому, а й у вузькому значенні.

Слід сказати, що зарубіжні дослідники також приділяють увагу дослідженню змісту визначення соціального захисту. Так, зокрема, Х. Ламперт

визначає форми соціального захисту населення. До таких він відносить ряд видів соціального страхування, а також серед них соціальна допомога, яка виражається різними допомогам. Це і національні системи, спрямовані на захист праці, та державна підтримка при здобутті освіти. Дослідники також посилаються на корпоративні схеми соціального забезпечення.

Отже, поняття соціального захисту відрізняються різноманітністю. Однак найбільш опуклі риси цієї категорії можуть поміщатися в одне визначення. Тому соціальний захист є заходом економічного, правового та організаційного характеру., спрямовані на запобігання або зменшення негативних наслідків для громадян та їхніх сімей у разі настання конкретної соціально критичної події. Поліпшити ситуацію (включаючи соціальні ризики), а також підтримувати та відновлювати адекватні та необхідні рівні соціального добробуту та безпеки.

Право кожного на соціальний захист слід відрізнити від заходів, пов'язаних із здійсненням соціального захисту. Це спрямовані на конкуренцію національні заходи для максимально можливої реалізації соціальних прав окремих груп населення [21, с. 145]

Це групи, які перебувають у зоні «соціального ризику» і потребують особливої підтримки, опіки та уваги з боку суспільства та держави. Таким чином, право на соціальний захист є правом особи на соціальне забезпечення та на захист різноманітних соціальних прав і благ, які мінімізують соціальні ризики та неможливість виживання без соціальної участі.

Підсумовуючи, можна сказати, що конституційно-правовий аспект соціального захисту полягає в «паралельному знаходженні» даного інституту, як виду державного захисту соціальних прав і свобод особистості, як правова форма здійснення соціальних функцій держави і як система заходів соціального забезпечення.

Захист соціального забезпечення слід розглядати як загальну категорію, специфічний правовий стан безпеки та добробуту, який інституційно та змістовно відображає моральні цінності соціальної солідарності та справедливості. Водночас соціальний захист втілює суб'єктивне право кожного

на гідне життя, соціальну захищеність і якість життя, забезпечує гарантії основних прав і свобод людини.

1.2 Складові соціального захисту зайнятого населення

Основне питання зайнятості громадян відображено в законодавстві, а відповідно до статті 43 Конституції України кожен громадянин України має право на працю. Це означає можливість для кожного заробляти собі на життя працею, яку він добровільно обрав або на яку погодився, і вільно обирати рід діяльності, професію та місце роботи відповідно до своїх здібностей і бажання [1]. Відповідно до чинного законодавства України зайнятість - це діяльність громадянина, пов'язана із задоволенням особистих і суспільних потреб і, як правило, приносить грошовий або інший вид доходу [2].

Як бачите, це визначення охоплює широкий спектр питань національної структури, інвестицій, цін, монетарної політики, персоналу, освіти, імміграції, демографії та соціально-політичних питань.

Соціальний захист зайнятого населення охоплює три основні складові: соціальне страхування, соціальні послуги та соціальне забезпечення. Соціальні послуги — це комплекс інструментів, покликаних допомогти недієздатним особам або окремим соціальним групам, які опинилися у складній життєвій ситуації, вирішити життєві проблеми. До соціальних послуг на підприємстві можна віднести: допомогу при народженні та на поховання; допомога при настанні інвалідності чи отриманні травми на виробництві; витрати на навчання, оздоровлення чи лікування працівників; оплату сніданків та інші напрями пов'язані з забезпеченням потреб працівників пов'язаних з трудовою діяльністю та відтворенням фізичних та розумових здібностей персоналу.

Методологія соціального захисту означає систему правил та способів організації та побудови теоретичної та практичної діяльності. Вона спрямована проти ситуацій ризику у нормальному житті громадян [23, с. 89].

Під соціальним ризиком розуміють ймовірну життєву подію, настання якої призводить до постійної або тимчасової втрати працездатності.

До основних видів соціальних ризиків належать: хвороба, тимчасова непрацездатність, травма на виробництві, професійне захворювання, материнство, інвалідність, старість, втрата годувальника, визнання безробітним, смерть застрахованого або непрацездатних членів сім'ї, які перебувають на його утриманні. .

Методика поєднує прийоми, методи дослідження та операції практичного освоєння та теоретичного розуміння соціального захисту як складної системи.

Суб'єктом соціального захисту є соціальні інститути у вигляді певних державних закладів, установ, закладів (освітніх, медичних, соціального захисту, зайнятості, праці, культурно-спортивних і оздоровчих комплексів).

Основними формами соціального захисту є державне соціальне забезпечення та його здійснення на основі базових нормативів і планів. Контроль національних витрат і доходів. соціальне страхування соціальна підтримка соціальні послуги. Конкретні, цільові соціальні програми [13,с. 247]

Зазначимо, що соціальний захист населення - це один із ключових елементів соціальної політики України. Як складова частина загальної політики держави, соціальна політика стосується відносин між громадськими групами, суспільством загалом та його представниками зокрема, різних змін у соціальній структурі, поліпшення рівня життя в суспільстві, для покращення життя громадян, задоволення потреб на всіх можливих рівнях.

Таким чином, під соціальним захистом громадян в Україні розуміється діяльність держави, муніципалітетів і роботодавців щодо створення умов для нормального життя громадян. Соціальне забезпечення входить до соціального забезпечення громадян.

Основною метою соціального захисту громадян є зменшення негативного впливу факторів, що впливають на якість їхнього життя, та покращення умов для підвищення якості життя громадян, особливо найменш захищених категорій. Тому створення оптимальної структури державної влади та системи територіального управління її територією є одним із ключових аспектів

ефективного управління системою соціальної допомоги та соціального захисту громадян [31,с. 178]

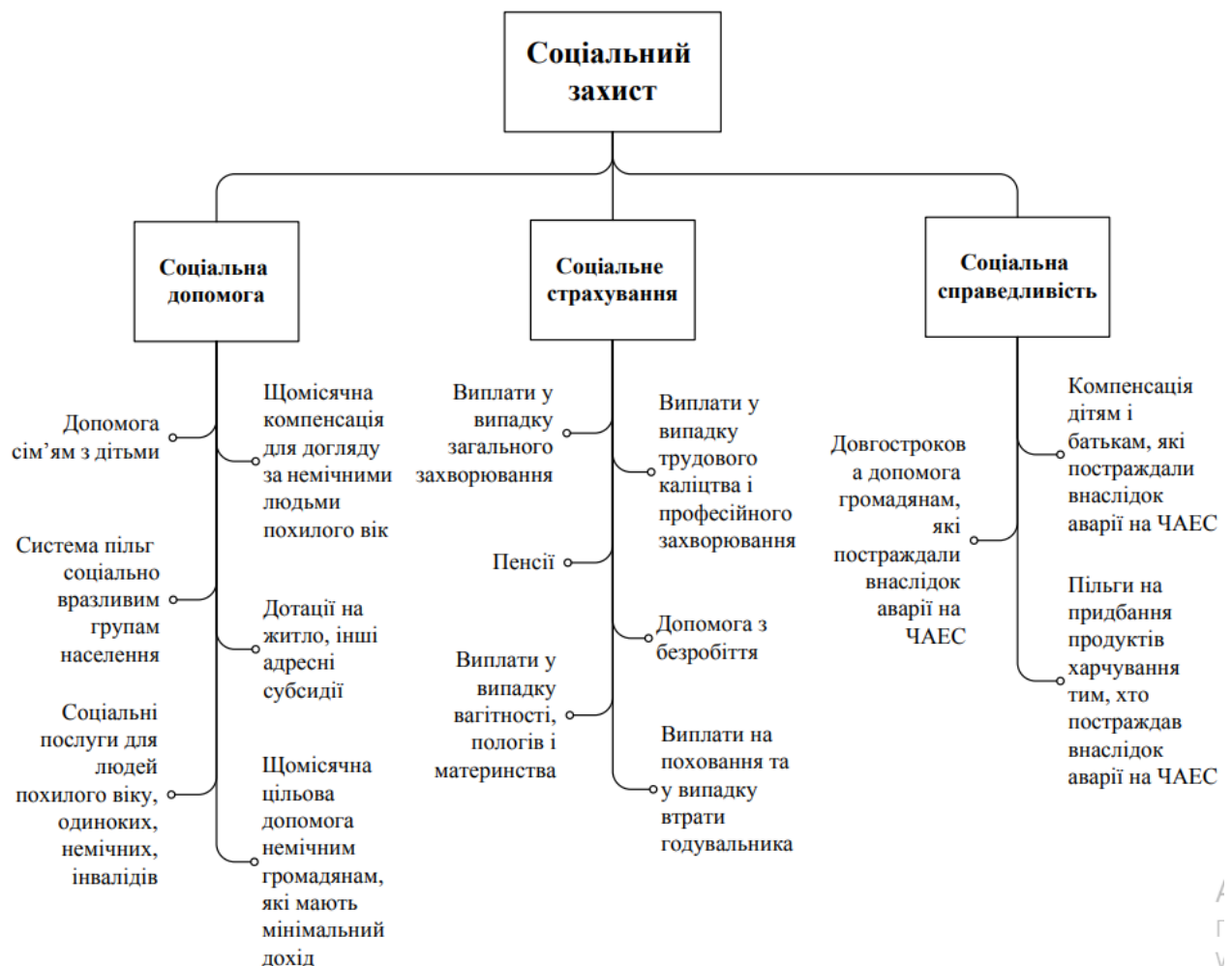

Рис. 1.3. Складові системи соціального захисту населення

Джерело: розроблено автором на основі [8]

Соціальний захист як державна політика у сфері забезпечення прав і гарантій у сфері життєвого рівня спрямована на забезпечення задоволення потреб людини: права на мінімум достатніх засобів для існування, працю та відпочинок, захист від безробіття, здоров'я. та охорона житла, соціальне страхування на випадок старості, хвороби, втрати годувальника та багато іншого.

Оскільки Україна визначена в Конституції як соціальна держава, отже, має вирішувати низку завдань як суспільства загалом, так і окремих її громадян за допомогою комплексної системи соціального захисту:

- зняття соціальної напруги в суспільстві.

- соціальна допомога надається сім'ям та окремим громадянам, які опинилися у складних життєвих обставинах.

- адаптація населення до нових соціально-економічних умов, соціальна реінтеграція населення, в тому числі людей з обмеженими можливостями.

- створити сприятливі умови для потребуючих житлово-соціальних послуг та тимчасового житла.

- захист прав та інтересів дітей та молоді, які залишилися без піклування батьків, бездоглядних дітей, запобігання.

Отже, відповідно до Конституції України, метою соціальної держави є реалізація політики, спрямованої на створення умов, що гарантують гідне життя та вільний розвиток людини [16,с. 231]

Сенс принципу соціальної держави полягає в тому, що вона прагне деякого рівняння людей у їхньому соціальному становищі за рахунок перерозподілу державних доходів, згладжування негативного ефекту від соціального розшарування, що є в суспільстві.

Визначаючи коло об'єктів, які підлягають соціальному захисту, слід зазначити, що коло об'єктів може розглядатися як у вузькому, і у сенсі. У широкому сенсі об'єктами соціального захисту є всі громадяни України, оскільки право на соціальні гарантії з боку держави мають усі громадяни.

У вузькому значенні до об'єктів соціального захисту ставляться соціально слабкі групи населення – громадяни, які за своїми об'єктивними можливостями що неспроможні само забезпечуватися без заходів соціальної допомоги.

Політика держави у сфері соціального захисту населення ґрунтується на певних принципах: [14, с. 99].

- принципи соціального партнерства. У вирішенні реальних соціальних проблем держава приймає рішення про співпрацю із зацікавленими установами та організаціями.

- принцип національного пріоритету, тобто держава є гарантом, який гарантує тим, хто не може самотійно досягти соціально прийнятного рівня життя.

- принципи економічної справедливості. Соціально-економічна підтримка осіб, які з об'єктивних причин не можуть брати участь в економічних відносинах;
- принцип адаптивності, тобто. можливість та здатність системи соціального захисту до самовдосконалення та саморозвитку;
- принцип превентивності заходів із соціального захисту, тобто. прогнозування та запобігання соціальним ризикам у регіоні, для найкращого їх усунення, зокрема, гнучко поєднуючи платні та безкоштовні послуги.

Слід також зазначити, що серед принципів діяльності держави у сфері соціального захисту є принцип заохочення владними структурами з метою створення суспільно-політичного резонансу щодо певних суспільно важливих подій, які отримали суспільне визнання, або на підтримку приймаються важливі державні дії, рішення щодо соціальної підтримки конкретних соціальних груп, прошарків населення, а в окремих випадках – окремих осіб, і навіть принцип застосування, тобто соціальна допомога, яка надається малозабезпеченому громадянину за письмовим зверненням заявника або особа, яка представляє його інтереси [18, с. 162].

Формування пріоритетних напрямків розвитку соціального захисту країни є одним із ключових аспектів ефективного управління системою соціальної допомоги та національного захисту.

Основними формами надання соціальних послуг є матеріальна допомога та соціальні послуги. Підприємства, які мають розширену соціальну інфраструктуру здебільшого соціальні послуги надають у формі соціального обслуговування, а саме можливості користування на пільгових умовах об'єктами соціальної інфраструктури (закладами громадського харчування, оздоровчо-лікувальними закладами, спорткомплексами, домами культури). Соціальний сервіс є показником соціальної відповідальності компанії перед своїми співробітниками та суспільством. Чим більше буде таких послуг, тим конкурентоспроможнішою буде компанія на ринку праці [7, с. 142].

Проте основним напрямом соціального захисту населення залишається соціальне страхування. Питоме навантаження на соціальне страхування

становить не менше 37% фонду оплати праці, визначеного законодавством Крім того, Податковим кодексом передбачено зменшення оподатковуваного доходу на суму сплачених працівникам внесків на недержавне пенсійне страхування або інші види страхування в певних межах.

Третя складова соціального захисту — соціальний захист працівників. Отже, соціальне забезпечення — це система соціально-економічних заходів, спрямованих на матеріальну підтримку населення від соціальних загроз (хвороба, інвалідність, старість, втрата годувальника, безробіття, нещасні випадки на виробництві тощо) [3, с. 205].

Основою соціальної безпеки є підтримка населення при настанні страхового випадку. Формами соціального страхування є соціальні виплати, пільги та послуги, які безкоштовно або на пільгових умовах надаються громадянам з інвалідністю за рахунок спеціальних фінансових коштів. Проте соціальний захист працівників суб'єктами господарювання передбачає дещо інші заходи. Соціальна захищеність працівників на рівні підприємства спрямована, крім підтримки у разі настання страхового випадку, на задоволення соціальних потреб працівників, тобто безпечних умов праці, здатності до відтворення фізичних сил, професійного та культурного розвитку. Основною категорією витрат, пов'язаних із соціальним страхуванням працівників, є витрати на утримання об'єктів соціальної інфраструктури. Податковим кодексом України передбачено можливість зменшення оподатковуваного доходу на суму витрат на утримання таких об'єктів за певних умов.

Другою вартісною складовою соціального забезпечення є витрати на охорону праці, які, наприклад, в Україні регулюються Законом «Про охорону праці працівників» та КЗпП. Відповідно до Конституції України кожен працівник має право на безпечні гідні умови праці, забезпечення якого покладається на суб'єктів господарювання Метою цих видатків є покращення умов праці та зменшення кількості аварійності, скорочення робочих місць із небезпечними та шкідливими умовами праці шляхом модернізації виробництва

та заміни людської праці механічною, а в кінцевому підсумку – зменшення витрат від страхових випадків виробничого характеру [14, с. 82].

Структура видатків на соціальний захист працівників включає представлені вищі складові, а саме: соціальне страхування, соціальне страхування, соціальні послуги. Сума, витрачена на кожен компонент, сильно відрізняється від компанії до компанії. Промислові підприємства України тримають на балансі переважно об'єкти соціальної інфраструктури, якими користуються працівники, а у сфері надання послуг соціальний захист працівників узагальнюється в соціальному пакеті. Як правило, соціальні послуги, представлені в соціальному пакеті, є більш різноманітними порівняно з послугами, які отримують користувачі соціальної інфраструктури підприємств, що впливає зі специфіки бізнесу. Проте, незалежно від виду діяльності, витрати на соціальне забезпечення працівників є витратами на майбутнє, здійснення яких може принести більше вигод соціально-економічного характеру порівняно з обсягом витрачених коштів [29, с. 78].

Соціальна допомога — це система заходів, спрямованих на поліпшення становища певного соціального прошарку за допомогою соціальних програм і забезпечення функціонування мереж відповідних соціальних інститутів. При прийнятті рішень щодо соціальної допомоги враховується матеріальне становище людей. Соціальна справедливість забезпечується рішенням компетентних органів з урахуванням існуючих у суспільстві критеріїв надання такої допомоги. Цей фонд буде виділено індивідуально найменш захищеним територіям населення за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів.

Надання соціальної допомоги означає підвищення рівня споживання для економічно слабших домогосподарств і зниження рівня споживання для економічно сильних домогосподарств, щоб вивести їх із бідності. Бідніші сім'ї стають бенефіціарами, а заможніші – донорами [37, с. 200].

Соціальне страхування забезпечує громадянам захист від подій, характерних для широких верств населення і не цілком передбачуваних для

окремої людини. Це свого роду і тривалість життя людини, бідність, хвороба, інвалідність тощо.

Соціальне забезпечення передбачає соціальний захист (у тому числі матеріальну допомогу громадянам у зв'язку з хворобою, повною, частковою або тимчасовою втратою працездатності, втратою годувальника, безробіття з незалежних від них причин), зобов'язання, систему гарантій. За рахунок коштів фонду розпоряджаються кошти, страхові внески та інші кошти, визначені кошторисом і віковим контролем, а також в інших передбачених законом випадках платежі власників або органів, уповноважених на здійснення державної влади. Страхові виплати пов'язані зі страховими внесками. Соціальне забезпечення може допомогти громадянам уникнути бідності, якщо вони застраховані [19, с. 192].

Соціальна справедливість означає компенсацію (фізичну чи іншу) людям у разі непередбаченої події (наприклад, стихійного лиха чи техногенної катастрофи). У таких випадках зменшення бідності це не є кінцевою метою, і немає зв'язку між внесками та виплатами.

Соціальний захист працівників передбачено трудовим законодавством як система «охорона праці». Важливість охорони праці в правовому відношенні полягає в тому, що система правових норм спрямована на:

Враховувати не лише умови праці, але й фізіологічні характеристики та материнські функції жіночого організму, особливості розвитку неповнолітніх працівників та осіб з обмеженими можливостями тощо, а також підтримувати працівників, щоб вони могли виконувати свої обов'язки відповідно до своїх здібностей. 2) надання працівникам права на охорону праці та законодавче забезпечення цього права як під час прийняття на роботу, так і безпосередньо під час прийняття на роботу при здійсненні права на працю працівниками, які потребують посиленої охорони [10, с. 477]. Забезпечення прав працівників на охорону праці забезпечується шляхом встановлення працівникам пільг, компенсацій і компенсацій у разі заподіяння шкоди здоров'ю.

Якщо говорити про робочий час, то деякі категорії працівників потребують посиленого державного захисту. З урахуванням конкретних умов і характеру виконуваної роботи, віку або стану здоров'я працівника норми трудового законодавства передбачають скорочену відносно нормальної норму робочого часу. У законодавстві та юридичній літературі такий вид робочого часу називається скороченим робочим часом. Соціальний захист працівників забезпечується прямою заборonoю на участь у надурочних роботах вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років. Особи віком до 18 років. У загальноосвітніх школах, працівники проводять заняття без пропусків. Жінки, які мають дітей віком від 3 до 14 років або дітей-інвалідів, допускаються до надурочної роботи лише за їх згодою. Заборона роботи в нічний час вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років, а також тим хто не досягнув 18 років. Залучення інвалідів до надурочних і нічних робіт можливе тільки за згодою інваліда і не всупереч медичним рекомендаціям [26, с. 163].

У сфері дозвілля соціальний захист здійснюється шляхом надання соціальної допомоги, надання додаткових відпусток особам, які потребують підвищеного соціального захисту, створення надбавок до щорічної відпустки, у зв'язку з вагітністю та пологами. Догляд за дитиною до 3 років, а також співробітники з дітьми. Закон дозволяє компаніям надавати частково оплачувану та неоплачувану відпустку для тривалого догляду за дитиною за власну колективну домовленість. До інших гарантій, пільг і відшкодувань, передбачених законодавством про працю, у тому числі у разі звільнення працівника. Переважне продовження працевлаштування на роботі при скороченні чисельності чи посади, першочергове укладання трудового договору.

Необхідно кодифікувати та визначити різні форми та види соціального захисту громадян, а також визначити через норми трудового права категорії громадян, які можуть користуватися особливим соціальним захистом у сфері праці. кодифікований і визначений. Крім того, соціальний захист належним чином реалізується шляхом запровадження державою законодавчого зобов'язання щодо інформації. По-друге, держава зобов'язує роботодавців

інформувати роботодавців про умови праці, суб'єктивні права працівників та гарантії їх реалізації. Необхідно розробити прозорі механізми визначення та інформування роботодавців про певні форми інформації, щоб зобов'язання роботодавців мали не лише декларативний характер.

1.3 Соціальні стандарти та гарантії в системі соціального захисту зайнятого населення

Державні гарантії та соціальні стандарти нині є дуже проблемним полем обговорення теоретично соціальної роботи. У суспільстві ринкових відносин головну функцію соціального захисту виконує держава, яка є головним суб'єктом політики соціального захисту та соціальної роботи.

Законом України «Про державні соціальні стандарти та державне соціальне забезпечення» визначено, що соціальні норми — це «соціальні норми та норми, встановлені законами, іншими нормативно-правовими актами, або їх сукупність, на яких ґрунтується базовий рівень суспільного добробуту країни та соціальні норми населення про захист» гарантія визначена. Наукове тлумачення сутності соціальної норми ґрунтується на різних підходах, що зумовлено специфікою даної категорії, яка може виступати як мірою оцінки об'єктів, так і водночас критерієм, засобом порівняння, рівень якості та ін. Якщо звернутися до походження терміну «стандарт», то перша згадка про нього відноситься до XII століття в значенні предмета, який служить орієнтиром, а вже на початку XIV століття. століття. — як одиниця вимірювання, наприкінці XV ст. — як авторитетний і визнаний приклад якості та коректності. В даний час еталон трактується як зразок (зразок, шаблон, модель), який розглядається як вихідна точка для порівняння з ним інших подібних об'єктів. Він використовується для вимірювання вартості, якості та кількості, відноситься до об'єкта в цілому або окремих частин і має рекомендаційний або обов'язковий характер. Враховуючи ці особливості, подаємо класифікацію соціальних стандартів в секторі оплати праці України, складену за різними стандартами [24].

Узагальнюючи визначення існуючого поняття «норма» та метод тлумачення «соціальної норми», можна виділити чотири основні напрями: соціальні норми трактуються як: норми, сформульовані суспільством для регулювання життя людини; цільові орієнтири, яких повинна досягти соціальна політика. , а саме: можна визначити спосіб задоволення необхідної кількості ресурсів для досягнення певного рівня попиту населення; держава не повинна знижувати поріг задоволення попиту населення; основні вимоги, такі як соціальний розвиток і якість життя, є основою для визначення рівня життя. Тому формування соціальних стандартів враховує об'єктивні закономірності суспільного розвитку, потреби і можливості суб'єктів соціально-трудових відносин і є цінністю, встановленою для захисту соціальних прав і безпеки населення.

Встановлення соціальних стандартів у сфері оплати праці в Україні формується нормативно-правовою базою. За допомогою законодавства про соціальні стандарти забезпечується достатній рівень доходів громадян країни, матеріальне забезпечення населення оптимізовано, матеріальні потреби в товарах і послугах задоволені, а система оплати праці Ефективність піднята до світового рівня для підтримки достатнього рівня купівельної спроможності населення. Забезпечення заробітної плати, яка не є нижчою від встановленої законом, і права на отримання рівної винагороди за працю рівної цінності без дискримінації в основному базуються на таких соціальних нормах, як мінімальна заробітна плата (місячна заробітна плата, погодинна оплата) та мінімальна заробітна плата (податкова ставка). Це досягається встановленням мінімальних правових стандартів. Законодавчо встановлені обмеження мініимальної заробітної плати служать для регулювання заробітної плати працівників, захисту доходів громадян із найнижчими доходами, зменшення нерівності в оплаті праці та забезпечення відновлення робочої сили та купівельної спроможності заробітної плати.

У періоди економічного зростання вони є важливим засобом регулювання структури заробітної плати, у разі фінансово-економічної кризи — засобом

запобігання різкого падіння реальної заробітної плати працівників, а в періоди високої міграції — вплив держави на міграційну поведінку населення та фактор орієнтації на робочу силу.

Загальнодержавні мінімальні соціальні стандарти встановлюються законодавчими актами з метою забезпечення механізму реалізації конституційних прав громадян щодо соціального захисту, підвищення рівня життя та забезпечення сталого розвитку суспільства та служать таким завданням: задоволення основних потреб громадян громадянам за матеріальні блага і послуги; Нормативне забезпечення формування і використання коштів республіканського, місцевих бюджетів і державних позабюджетних фондів для задоволення соціальних потреб; Державна підтримка розвитку соціальної сфери та соціального захисту громадян; Громадяни забезпечують необхідна соціальна допомога [28, с. 71].

Захищати конституційні права громадян у сфері соціального забезпечення відповідно до мінімальних соціальних стандартів держави. Адекватне обґрунтування його створення та застосування базується на економічній спроможності держави. Соціальний захист державними установами та загальний доступ до соціальних послуг. Фінансування здійснюється на рівні мінімальних соціальних стандартів держави. Належне інформування населення через ЗМІ про мінімальні соціальні стандарти держави, товариство, партнерство.

Нині Україна надає особливого значення підвищенню соціальних стандартів та забезпеченню соціального захисту як передумови формування належного рівня добробуту. Сучасний розвиток соціального захисту найбільш незахищених верств населення в Україні пов'язаний зі створенням соціальних стандартів та встановленням на їх основі відповідних державних соціальних виплат. Основною функцією соціальних норм є обмеження несприятливих наслідків потенційних соціальних загроз. Рівень соціального захисту визначається відповідністю фактичного рівня захисту найбільш незахищених верств населення чинним соціальним нормам і стандартам.

Відповідно до статті 6 Закону України «Про державні соціальні стандарти і державне соціальне забезпечення» основним державним соціальним стандартом є встановлений законом прожитковий рівень, на основі якого встановлюються державне соціальне забезпечення та нормативи доходів громадян.

Основне національне соціальне забезпечення включає:

- мінімальна заробітна плата;
- мінімальна пенсія за віком;
- неоподатковуваний мінімум доходів громадян;
- розміри державної соціальної допомоги та інших соціальних виплат.

Державне базове соціальне забезпечення як основне джерело існування не повинно бути нижчим від прожиткового мінімуму, гарантованого законом.

Порядок визначення та застосування державного соціального страхування при реалізації державної соціально-економічної політики повністю регулюється законодавством України:

- мінімальна заробітна плата;
- мінімальна пенсія за віком;
- неоподатковуваний мінімум доходів громадян;
- поріг індексації грошових доходів громадян;
- Пільги на житлово-комунальні, транспортні та електронні платежі послуги зв'язку та стандарти їх надання.

Державне соціальне забезпечення є обов'язковим для всіх державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності.

Розрахунок рівня виживання здійснюється нормативним методом, який використовує найменший споживчий кошик (продовольчий і непродовольчий набір, набір послуг) для визначення значень рівня виживання. Його розмір визначається як для кожної соціально-демографічної групи, так і для окремих позицій окремо [10, с. 297].

Розміри заробітної плати встановлюються в межах прожиткового мінімуму для працездатних осіб (ч. 2, 4 Положення № 1078).

Відповідно до Закону України «Про державні соціальні стандарти та державне соціальне забезпечення» основними національними заходами соціального забезпечення є мінімальна заробітна плата та мінімальна пенсія. Неоподатковуваний мінімум доходів громадян, розміри державної допомоги та інших соціальних виплат [7].

До цього часу розмір мінімальної заробітної плати визначався Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України після затвердження державного бюджету. Мінімальна заробітна плата розраховується відповідно до рівня життя.

Рис.1.5. Базові механізми державного управління системою зайнятості в Україні
Джерело: розроблено автором на основі [19]

У законі про соціальні нормативи і нормативи вони визначені як показники необхідного споживання продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг, освіти, охорони здоров'я, житла та надання соціальних, соціально-культурних послуг і соціальної захищеності населення. Сама держава

визначається як право Установлені мінімальні розміри заробітної плати і доходів громадян, пенсії, соціальної допомоги, інших видів соціального забезпечення громадян, визначені законом та іншими нормативно-правовими актами, забезпечують рівень життя не нижчий від мінімального рівня життя.

Мінімальна заробітна плата – заробітна плата, встановлена законодавством для працівника, яка має місячну (погодинну) оплату праці. (ст. 95 КЗпП, ст. 3 Закону № 1082). Відповідно до п. 8 гл. 1. ст 40 БКУ розмір мінімальної заробітної плати визначається законом про державний бюджет на рік.

З цього випливає, що основою національної системи соціального захисту в ринковому суспільстві є мінімальні соціальні гарантії. Вони створюються державою відповідно до законодавства та можливостей їх фінансового забезпечення. На жаль, зараз існує невідповідність між мінімальною заробітною платою та прожитковим мінімумом, що свідчить про відсталість економічного розвитку країни. Таким чином, відповідність мінімальної заробітної плати споживчому мінімуму буде можлива лише за умови стабільної економічної ситуації та певного високого рівня виробництва. А через економічну кризу в нашій державі мінімальна заробітна плата та інші соціальні виплати встановлюються виходячи з реальних економічних умов.

На закінчення цього розділу варто зазначити, що державна соціальна політика є рушійним механізмом суспільних перетворень. Суб'єктами соціальної політики можуть бути: держава, саме громадянське суспільство, приватні компанії. Вони забезпечують превентивний і компенсаційний соціальний захист, соціальну підтримку в усіх сферах суспільного життя: фінанси, промисловість, сфера послуг, навколишнє середовище, охорона здоров'я, освіта. Для сприйняття населенням здійснюваної соціальної політики, спрямованої на підвищення його рівня та якості життя, необхідно визначити та визнати соціальні орієнтири суспільного добробуту, тісно пов'язані із соціальними інтересами населення, з урахуванням можливостей конкретних групи людей, наявність доступних ресурсних умов соціальних послуг.

РОЗДІЛ 2.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЗАЙНЯТОГО НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

2.1 Основні показники зайнятості населення в Україні

Ринки праці пов'язують воєдино елементи економічної системи, визначають напрямки і темпи макроекономічної динаміки, опосередковують вплив макроекономічних процесів на добробут громадян [3] і стан соціальних процесів. Одним із основних показників, що характеризує стан українського ринку праці, є зайнятість населення. У таблиці 1 наведено дані щодо зайнятості населення України з 2010 по 2021 рік.

Таблиця 2.1. Основні показники ринку праці за період (2011–2021 роки)

Рік	Населення всього	Робоча сила	Населення, що працює	Населення, що не працює	Рівень безробітних	Кількість зареєстро- ваних безробітних
2011	45633,6	20247,9	18516,2	1731,7	8,6%	505,3
2012	45553,0	20393,5	18736,9	1656,6	8,1%	467,7
2013	45426,2	20478,2	18901,8	1576,4	7,7%	487,6
2014	42928,9	19035,2	17188,1	1847,1	9,7%	458,6
2015	42760,5	17396,0	15742,0	1654,0	9,5%	461,1
2016	42584,5	17303,6	15626,1	1677,5	9,7%	407,2
2017	42386,4	17193,2	15495,9	1697,3	9,9%	352,5
2018	42153,2	17747,7	16,034,9	1712,8	9,7%	341,7
2019	41902,4	18066,0	16578,3	1487,7	8,2%	338,2
2020	41588,4	17589,5	15915,3	1674,2	9,5%	459,2
2021	41167,3	16666,8	14957,3	1709,5	10,3%	295,0

Джерело: розроблено автором на основі [2]

Згідно з даними наведеними в таблиці 1, український ринок праці у 2011-2021 роках характеризується значним скороченням працездатного населення віком 15-70 років з 20 247,9 тис. до 16 666,8 тис. осіб, або на 17,7%.

Проте детальний аналіз останніх кількох років показує, що у 2020 році рівень зайнятості населення віком 15 років і старше становитиме 49,9% населення того ж віку, а рівень зайнятості населення віком 15-70 років становитиме 56,2%. Серед людей віком 15-70 років найвищі значення цього показника виявлені у 45-49 років, а найнижчі – у молоді 15-24 років і 60 років і старше.

Розглянемо ситуацію на ринку праці України під час активних бойових дій.

Війна створює перешкоди для вільного руху факторів виробництва, включаючи робочу силу, збільшує ризик і незахищеність, а також порушує ринки праці та їх ефективне функціонування. Економічні проблеми в поєднанні з великим припливом внутрішньо переміщених осіб і біженців призвели до значної втрати робочих місць і доходів. Зростання безробіття, соціальна ізоляція, гендерна нерівність, дискримінація на робочому місці (зокрема серед молоді), зростання бідності є найважливішими негативними соціальними наслідками війни.

Через війну падають зарплати, тому що безробітних набагато більше, ніж вакансій. Відсоток населення з доходами нижчими за реальну заробітну плату, яка для осіб працездатного віку у 2022 році становить 2481 грн, може сягнути 70%.

Війна змінила умови і принципи ринку праці, ввівши його в більш невизначену фазу. Згідно з опитуванням та за даними Європейської Бізнес Асоціації (ЕБА), станом на березень 2022 року 43% компаній-учасниць асоціації вистачить коштів на кілька місяців, 28% — на півроку, а 17%, з яких 6 місяців мали лише готівку в касі і сказали, що фінансові можливості їхньої компанії вичерпані. Тому з перших днів війни компанії намагалися оптимізувати витрати скрізь, де це було можливо, вдаючись до звільнень⁸, надання відпусток без збереження вихідної допомоги, призупинення найму за контрактом, скорочення заробітної плати тощо. Згідно з опитуванням HR-порталу grc.ua кількість постраждалих від обмеженої економічної активності та безробіття в Україні

досягає 52%. Респонденти кажуть, що їм або виплачується заробітна плата, або її зменшили до 30% і більше [9, с.114].

У звіті Національного банку України йдеться про скорочення фінансових можливостей компаній, підкреслюючи, що малий бізнес має менше можливостей фінансово підтримувати своїх працівників. Про це нам свідчить щомісячний макроекономічний і монетарний огляд НБУ в липні повідомив, що українські МСП скоротили 1,07 мільйона робочих місць. Також зверніть увагу на такі скорочення/зміни на ринку праці з початку війни:

- 27% персоналу працюють за пільговою оплатою праці. 20% персоналу відправлено у вимушені відпустки.

-зараз скорочують персонал на 20%.

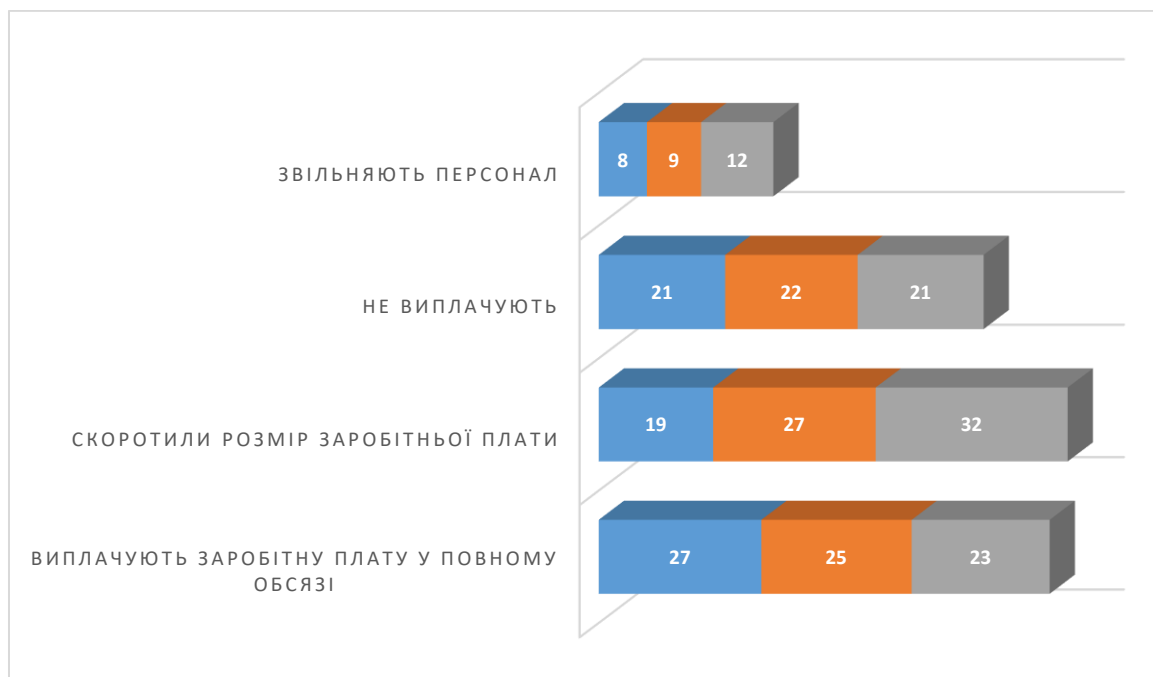

Рис. 2.1. Показники виплат заробітної плати

Джерело: розроблено автором на основі [2]

Останні дані Державної служби статистики України – на кінець 2021 року, коли офіційно безробітними були 10,3% населення віком від 15 до 70 років (1,7 млн осіб). Водночас, згідно з опитуваннями рейтингових агентств, у середньому 53% працездатного населення залишилися без роботи внаслідок бойових дій по країні, а на Сході України цей відсоток досяг 74% [24, с.97].

За даними Національної служби зайнятості, на кінець травня 2022 року зареєстрованих безробітних стало менше. У січні-травні 2022 року кількість зареєстрованих безробітних у державних службах зайнятості становила майже 580 тис. осіб, що на 28% менше, ніж за відповідний період 2021 року. Допомогу по безробіттю отримували майже 245 тис. осіб, тобто на 29% менше, ніж у 2021 році. Однак у статистиці не враховуються працівники, які були змушені припинити діяльність або просто були відправлені у неоплачувану відпустку без офіційного звільнення. Водночас багато безробітних втекли з країни, були зняті зі служби зайнятості, а деякі підписали контракти з українською армією. Саму ж ситуацію погіршують внутрішньо переміщені особи, статистика яких змінюється щодня.

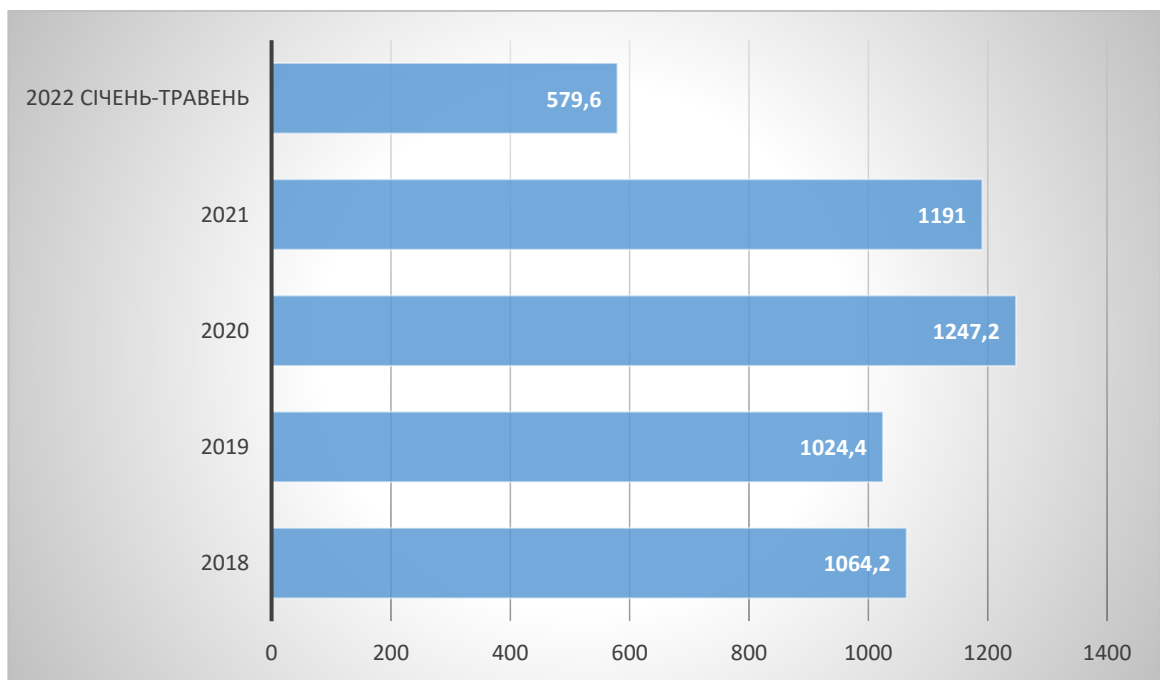

Рис. 2.2.- Кількість безробітних в Україні, тис.осіб.

Джерело: розроблено автором на основі [2]

Основними причинами зменшення кількості зареєстрованих безробітних є:

- масове виселення українців.
- зрушення у зв'язку із запровадженням воєнного стану в повідомленні роботодавцями про вакансії, планове звільнення роботодавцями до ПУП (поточна статистика ПУП не повна);

- суттєві зміни в трудовому законодавстві (наприклад, розірвання роботодавцями трудових договорів у зв'язку з банкрутством, реструктуризацією, звільненням тощо) працівники можуть бути відправлені у відпустку тощо).

- Обмежені можливості та причини для людей звертатися до Національної служби зайнятості та відсутність бажання шукати роботу через громадські мережі під час війни, оскільки їх частіше відправляли на громадські роботи, можуть призвести до втрати статусу зареєстрованого безробітного. [31, с 204]

Загалом можна зробити висновок, що, незважаючи на відновлення економічної активності та поступове відновлення роботи, багато фірм не відновили роботу, і це відображається на ринку праці. Сьогодні є дві тенденції.

- компанія, яка повертається до роботи, рухається на захід. Там компанії відкривають нові вакансії.

— армія безробітних постійно зростає через війну, особливо в регіонах, де ведуться бойові дії – на сході та півдні країни.

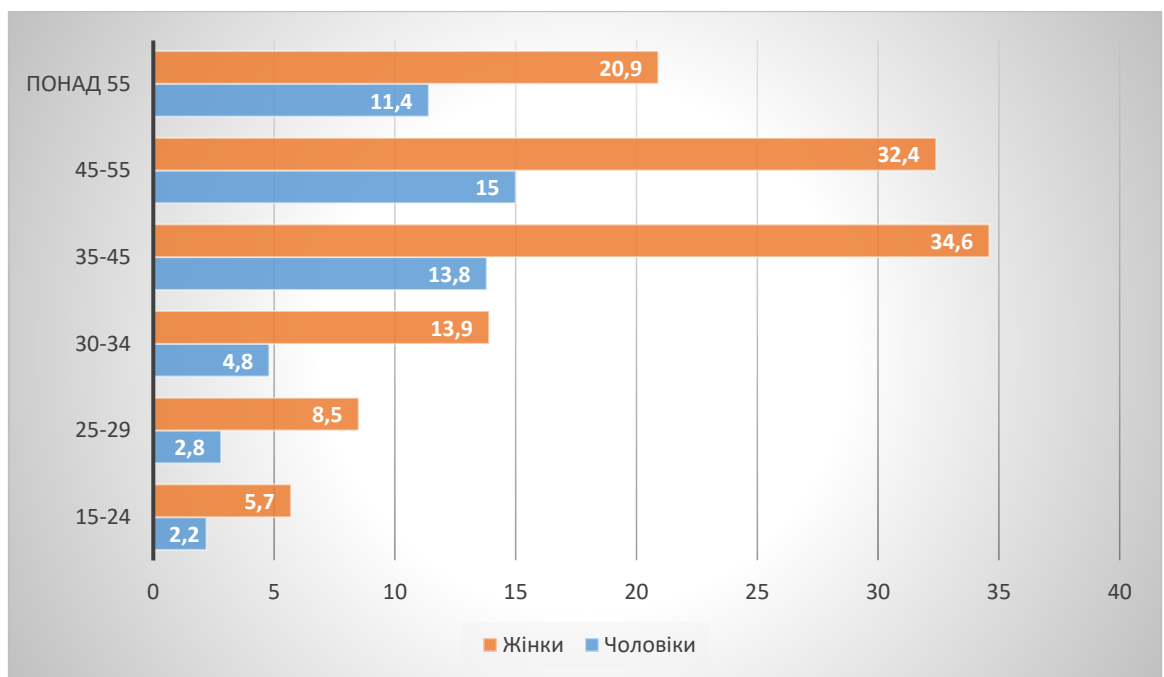

Рис. 2.3. Структура зареєстрованих безробітних, станом на 1 лютого 2023 року, тис.осіб (за віковими групами)

Джерело: розроблено автором на основі [2]

Різні дослідження показують, що заробітна плата в приватному секторі в середньому на 25-50% нижча, ніж до війни:

– більшість із них працюють у видобутку та будівництві, свідчить дослідження Національного банку України. Поступово зростає частка компаній із скороченням зарплати на 10-50%, особливо в енергетиці, сфері послуг, транспорті та торгівлі, а серед компаній, які скорочують зарплату, домінують підприємства сільськогосподарського машинобудування.

– За підрахунками ggs.ua, заробітна плата в травні була на 10-60% нижчою за довоєнну (в залежності від виду роботи). Водночас у травні порівняно з квітнем зросли зарплати водіям промислових і сільськогосподарських підприємств, лікарям і фармацевтам.

З деяким покращенням внутрішньої ситуації персонал був частково звільнений і виплачено дві третини заробітної плати.

Проте доходи домогосподарств зросли завдяки соціальній допомозі, підвищенню пенсій та підвищенню виплат військовим.

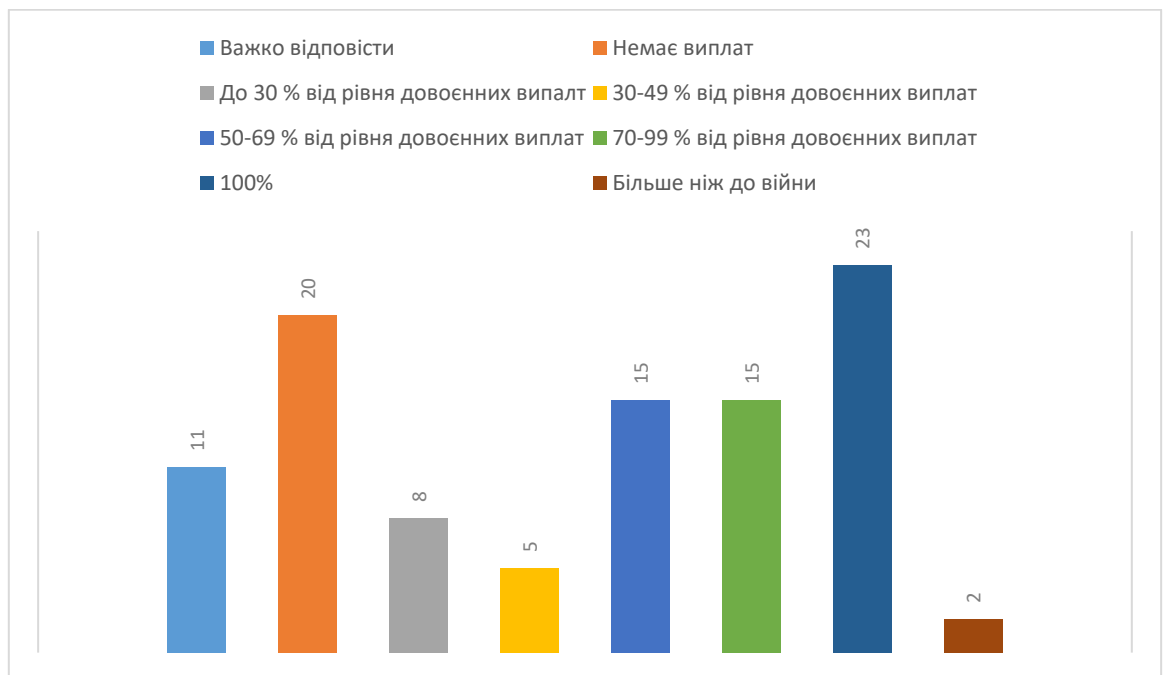

Рис. 2.4. Рівень оплати працівників

Джерело: розроблено автором на основі [2]

Згідно зі звітом Національного банку України, більшість підприємств України не в змозі забезпечити зарплату на довоєнному рівні. Зниження заробітної плати в приватному секторі становило 25-50% порівняно з довоєнними темпами. Зростає кількість компаній, які скорочують зарплати співробітникам на 10-50%, зокрема в енергетиці та сфері послуг, транспорті та

торгівлі. Найбільше постраждали видобувна промисловість і будівництво. Єдина галузь, де зарплати не впали, а подекуди й зросли, це сільське господарство.

Крім того, зарплати зараз дуже нерівні, а дані суперечливі. За даними grc.ua, середня зарплата в Україні з початку війни впала на 10%, а згідно оголошеннями про роботу порталу, квітнева зарплата становить 18 700 гривень.

Новою тенденцією на ринку праці є те, що в умовах проблем із працевлаштуванням через вкрай низьку кількість вакансій висококваліфіковані спеціалісти, зокрема спеціалісти вищої ланки, займають посади нижчої кваліфікації.

Внутрішньо переміщені особи з Харківської, Дніпропетровської, Донецької та Луганської областей зібралися в містах центральної України, в тому числі в невеликих містечках. Багато з них не мають грошей і принаймні шукають роботу. Однак у малих містах не вистачає місця для розміщення великої кількості людей, що призводить до збільшення місцевого безробіття. Такий же дисбаланс виникає через виїзд українців до Європи та мобілізацію чоловіків. Переселенці та біженці стали не лише працівники, але й представники багатьох малих підприємств.

Так, багато працівників сфери послуг іммігрували до країн ЄС – перукарів, косметологів, майстрів манікюру тощо. Більше того, деякі вже відкривають власний бізнес у приймаючих країнах. Малий і середній великий бізнес у районах України, де ведуться бойові дії (на відміну від територій, де цих бойових дій немає і економіка відновилася на майже довоєнному рівні), особливо в Харківській, Запорізькій, Донецькій та Луганській областях. ; здебільшого пішла на перерву, і досі незрозуміло, чи відновиться [11, с. 28].

Вплив фактору тимчасового переміщення/біженства на ринок праці як в Україні, так і в країнах Європейського Союзу потребує подальших поглиблених досліджень, зокрема аналізу структур рекрутингу в європейських країнах та лекцій іноземних експертів. . Працювати там, щоб втекти від армії. агресія. Тим більше, що проблема біженців може загостритися в майбутньому, вплинувши на післявоєнний ринок праці та економіку, що відновлюється.

Однак, залишається дуже важко оцінити точний обсяг втрат у секторі зайнятості через обмеженість даних і високу невизначеність через зміни ситуації в Україні. Але виходячи з досвіду впливу попередніх збройних конфліктів на зайнятість, МОП оцінює, що протягом трьох місяців бойових дій в Україні було втрачено 4,8 мільйона робочих місць, що еквівалентно 30 відсоткам робочих місць в Україні, порівняно з довоєнним рівнем.

2.2 Державні соціальні стандарти та гарантії зайнятого населення в Україні

Для реалізації державних гарантій та мінімальних соціальних стандартів у тому чи іншому суспільстві виникає необхідність у побудові системи найбільш важливих та пріоритетних цінностей людини та громадянина у яких виникає можливість задоволення таких потреб. Як правило, до таких потреб та цінностей належать фізіологічні та психологічні потреби життєдіяльності людського організму, а також психологічного саморозвитку та культурного виховання, мінімальне задоволення яких сприятиме підтримці та функціонуванню суспільної та державної системи в цілому, тобто життєзабезпеченість суб'єктів самої держави чи населення.

Отже, основні соціальні сфери людини потребують державного регулювання або примусової підтримки держави та певної сукупності гарантій у цих галузях соціального життя кожного громадянина

Дослідивши соціальні стандарти та гарантійні аспекти держави, можна зробити висновок про позитивну динаміку зростання за всіма показниками. Водночас зрозуміло, що нинішній мінімальний рівень соціальної підтримки в більшості випадків не здатний задовольнити реальні потреби населення [16, с. 138].

Таблиця 2.2. Державні соціальні стандарти та гарантії

	2021 рік			2022 рік			2023 рік
	з 1 січня	з 1 липня	з 1 грудня	з 1 січня	з 1 липня	з 1 грудня	
Прожитковий мінімум (ПМ) в місяць на одну особу	2189	2294	2393	2393	2508	2589	2589
Діти віком до 6 років	1921	2013	2100	2100	2201	2272	2272
Діти віком до 18 років	2395	2510	2618	2618	2744	2833	2833
Працевдатні особи	2270	2379	2481	2481	2600	2684	2684
Особи, що втратили працевдатність	1769	1854	1934	1934	2027	2093	2093
Мінімальна заробітна плата	6000	6000	6500	6500	6500	(з 01.10) 6700	6700
(у % до прожиткового мінімуму працевдатних осіб)	264,3	252,2	262,0	262,0	250,0	249,6	249,6
Мінімальна пенсія	1769	1854	1934	1934	2027	2093	2093
(у % до прожиткового мінімуму осіб, які втратили працевдатність)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Мінімальна пенсія для осіб, що мають повний страховий стаж (30/35 років) від 65 років	2400	2400	2600	2600	2600	(з 01.10) 2680	2680
(у % до прожиткового мінімуму щодо осіб, які втратили працевдатність)	135,7	129,4	134,4	134,4	128,3	128,0	128,0
Від 60 до 65 років	2100	2200	2200	2200	2300	2300	2300
(у % до прожиткового мінімуму щодо осіб, які втратили працевдатність)	118,7	118,7	113,8	113,8	113,5	109,9	109,9
Мінімальна пенсія для осіб, що мають страховий стаж 20/25 років від 75 років	1769	1854	(з 01.10.) 2500	2500	2500	2500	2500

(у % до прожиткового мінімуму для осіб, що втратили працездатність)	100,0	100,0	129,3	129,3	123,3	119,4	119,4
Від 80 років	2600	2600	2600	2600	2600	2600	2600
(у % до прожиткового мінімуму щодо осіб, які втратили працездатність)	147,0	140,2	134,4	134,4	128,3	124,2	124,2

Джерело: розроблено автором на основі [40]

Відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» прожитковий мінімум для надання допомоги. Виражається у відсотках до виживаності основних соціальних і демографічних груп населення [6]:

У 2021 році: працездатні - 45%, втратили доходи та інваліди - 100%, діти - 130% відповідного рівня виживання.

У 2022 році для працездатних – 50%. Особам, які втратили заробіток, та особам з інвалідністю - 100%, дітям - 130% відповідного прожиткового мінімуму. 2023 рік: для працездатних осіб - 55 %, для осіб з інвалідністю та з інвалідністю - 100 %, для дітей - 130 % відповідного прожиткового мінімуму.

Таблиця 2.3. Динаміка мінімальної заробітної плати та середньомісячної номінальної заробітної плати в Україні 2019-2023 р. р

Період	Мінімальна зарплата (грн)	
	місячна	погодинна
з 01.01.2023 по 31.12.2023	6700	40,46
з 01.01.2022 по 30.09.2022	6500	39,26
з 01.01.2021 по 30.11.2021	6000	36,11
з 01.01.2020 по 31.08.2020	4723	28,31
з 01.01.2019 по 31.12.2019	4 173	25,13

Джерело: розроблено автором на основі [40]

Провівши аналіз динаміки мінімальної заробітної плати та середньомісячної номінальної в Україні з 2019 по 2023 р. р.(табл.3) можна зробити висновок, що

мінімальна заробітна плата щорічно збільшується. Можемо спостерігати, що мінімальна зарплата у 2019 році становила 4173 грн., по годинно це було 25,13 грн, у 2020 році 4723 грн, а по годинно 28,13 грн, 2021 рік – 6000 грн., по годинно – 36,11, 2022 рік – 6500 грн., по годинно – 39,26, 2023 рік – 6700 грн., по годинно – 40,46 грн.

Таблиця 2.4. Прожитковий мінімум в Україні за соціальними та демографічними групами з 2018 по 2022 роки (грн)

Період	Загальний показник	Діти віком до 6 років	Діти віком до 18 років	Працевдатні особи	Особи, які втратили працевдатність
01.01.2022 – 30.06.2022	2393	2100	2619	2482	1933
01.01.2021 – 30.06.2021	2188	1923	2396	2272	1766
01.01.2020 – 30.06.2020	2026	1778	2219	2104	1639
01.01.2019 – 30.06.2019	1853	1626	2027	1921	1497
01.01.2018 – 30.06.2018	1700	1492	1860	1762	1373

Джерело: розроблено автором на основі [40]

Аналіз динаміки мінімальної виживаності для кожної групи населення з 2018 по 2022 рр. (табл. 4) показує зростання цього показника з 1700 грн до 2393 грн. Протягом аналізованого періоду спостерігалася тенденція щорічного підвищення мінімальних стандартів виживання для всіх демографічних груп населення. Найвищий прожитковий мінімум встановлено для дітей віком від 6 до 18 років, а найнижчий – для непрацевдатних осіб. Згідно з даними, можна сказати, що підвищення прожиткового мінімуму дещо бентежить.

Тому одним із найважливіших завдань національної соціальної політики на даному етапі є побудова дієвої та дієвої системи захисту громадянського суспільства. Це не лише ефективний засіб соціального захисту, а й можливість наблизитися до міжнародних стандартів життя. Підтримка національної безпеки. Реалізуйте соціальну справедливість і соціальну злагоду.

Створення ефективного соціального захисту на основі високих стандартів і соціальної безпеки як складової національної соціальної політики є необхідною умовою забезпечення добробуту громадян. Проведені дослідження показують,

що запровадження нових стандартів в Україні зумовлене державною політикою, спрямованою на допомогу знедоленим та соціально незахищеним верствам суспільства. Для них масштаби державних соціальних стандартів і гарантій з року в рік зростають, а рішення щодо соціального захисту громадян приймаються з урахуванням реальних можливостей державного бюджету, тому в Україні відсутній соціальний захист. Ефективність – одна з головних причин. Тому продовжується практика планування видатків на соціальний захист на основі низьких соціальних стандартів з урахуванням можливості державного фінансування, а не реального фінансування соціальних програм.

2.3 Оцінка стану соціального захисту зайнятого населення в Україні

Сучасна ринкова економіка, яка об'єктивно обслуговує суспільство, потребує ефективної системи соціального забезпечення, здатної раціонально використовувати трудовий та інноваційний потенціал кожного, незалежно від його соціально-економічного статусу, чи то окремої людини, чи суспільства в цілому. Лише тоді люди зможуть бути найбільш ефективними працівниками та активними громадянами суспільства, які з упевненістю дивляться в майбутнє. Це означає, що соціально-економічною потребою сучасної ринкової економіки, заснованої на використанні передових людських ресурсів, є створення ефективної системи соціального захисту громадян, без якої таку економіку неможливо побудувати.

Ефективність соціального захисту передбачає здатність інститутів забезпечувати всім членам суспільства рівень життя, необхідний для процвітання та отримання задоволення від праці, підприємництва та інших видів суспільно корисної діяльності. Загалом про ефективність систем соціального захисту можна судити, з одного боку, за ознаками послаблення соціальної напруги та за великим розривом у доходах між багатими та бідними. Люди. Але населення. Оскільки соціальна захищеність людини забезпечується передбаченими і встановленими законом економічними і соціальними правами і

свободами особи, тобто соціальною захищеністю, яка гарантує суспільству необхідний рівень соціальної захищеності та засоби для заробітку [22, с. 97].

Соціальний захист громадян України в його нинішньому стані необхідно реформувати і розглядати не як абстрактну благодійну діяльність, спрямовану на забезпечення виконання моральних обов'язків, а передусім з економічної та соціальної точки зору. Вона має бути спрямована на найбільш раціональне використання соціальних ресурсів, серед яких люди є найважливішими, і повинна розвиватися на основі виклику соціальної та економічної ефективності, а не вимоги забезпечення ефективності ринкової економіки. Необхідною умовою її розвитку є слідування прогресивним тенденціям розвитку сучасної економіки та людського суспільства в цілому. Слід розуміти, що в часи великих соціально-економічних змін роль соціального захисту громадян зростатиме. Вона має бути спрямована на найбільш раціональне використання соціальних ресурсів, серед яких люди є найважливішими, і повинна розвиватися на основі виклику соціальної та економічної ефективності, а не вимоги забезпечення ефективності ринкової економіки. Необхідною умовою її розвитку є слідування прогресивним тенденціям розвитку сучасної економіки та людського суспільства в цілому. Слід розуміти, що в часи великих соціально-економічних змін роль соціального захисту громадян зростатиме. Рівень соціального та інноваційного потенціалу відображає здатність і готовність суспільства до радикальних реформ основних інститутів, до змін у своїй економічній, політичній та соціальній сферах, а отже, до трансформацій в економічній та соціальній структурі. За низького рівня цього потенціалу радикальні зміни в суспільних відносинах та їх інститутах зустрічають опір, стають небажаними і з часом зникають.

Відповідно до статті 95 Закону України «Про працю» встановлення мінімальної заробітної плати є одним із найважливіших змістів державного регулювання соціально-трудова відносин. В ідеалі мінімальна заробітна плата має бути встановлена таким чином, щоб збільшити заробітну плату та зайнятість.

«Законом України про заробітну плату» визначено, що «мінімальна заробітна плата — це встановлений законом розмір оплати праці рядових

некваліфікованих робітників, а місячне навантаження нижче цього розміру не виплачується».

У найвідомішому в Україні методі розрахунку мінімальної заробітної плати для відображення повсякденної діяльності працівників використовується метод, заснований на забезпеченні мінімальної потреби. При цьому мінімальна заробітна плата тісно пов'язана з рівнем життя, який кількісно еквівалентний рівню життя здорової людини без урахування прибуткового податку. Такий підхід не розрахований на задоволення соціальних і культурних потреб працівників і непрацюючих сімей (освіта, охорона здоров'я, культура грамотності, оплата громадських і транспортних послуг, засоби зв'язку).

Позбавлення частини населення можливості задовольняти свої соціальні потреби та підтримувати соціальні зв'язки має негативні соціально-економічні наслідки. Ці бажання самі по собі не є споживачькими, тому відмова від їх задоволення не призводить до болю чи голоду. Задоволення суспільних потреб стимулює інновації, які підтримують творчі форми соціальної активності, усталені форми життєдіяльності особистості, або, навпаки, модернізацію цих форм. Відмова від їх задоволення призводить до особистісно-психологічного негативу, який руйнує структуру самооцінки людини, закріплює негативні форми в її житті, призводить до соціального відчуження [36, с. 140].

У кількісному плані мінімальна заробітна плата не повинна бути нижчою за розмір мінімального споживчого кошика. Якщо остання функціонально розрахована на забезпечення мінімуму людських потреб, то мінімальна заробітна плата покликана забезпечити працівникам та їх сім'ям необхідний рівень фінансування існування для розширення відтворення. У розвинених країнах світової економіки такий розрахунок мінімальної заробітної плати допускається лише у воєнний час. У міжнародному праві базовою мінімальною заробітною платою є Конвенція МОП No 131 «Про встановлення мінімальної заробітної плати, особливо для країн, що розвиваються» (ратифікована Україною 19 жовтня 2005 р.). Згідно з Конвенцією, кожна держава-член МОП, яка її ратифікує,

зобов'язується встановити систему мінімальної заробітної плати для всіх категорій працівників.

Стаття 3 Конвенції передбачає, що при визначенні мінімального рівня заробітної плати необхідно, наскільки це дозволяють національна практика та умови. Потреби працівників та їхніх сімей з урахуванням переважаючих рівнів заробітної плати, вартості життя, соціального забезпечення та відносного рівня життя інших соціальних груп у країні. Економічні міркування (включаючи необхідність економічного розвитку, рівень продуктивності та бажаність досягнення та підтримки високих рівнів зайнятості) [15, с. 108]. В угоді також зазначено, що "мінімальна заробітна плата час від часу коригується з урахуванням змін у вартості життя та інших економічних умовах". Для цього слід запланувати консультації з профспілками та організаціями, що представляють інтереси роботодавця, а якщо вони відсутні, то з представниками зацікавлених роботодавців і працівників. Зі сказаного вище можна зробити висновок, що при встановленні мінімальної заробітної плати найбільш доцільно орієнтуватися на розмір прожиткового фонду, який формується на конкретному етапі соціально-економічного розвитку.

Нині діють державні соціальні стандарти через відсутність відповідної сучасним економічним реаліям законодавчої бази, особливо у вигляді Закону України «Про мінімальні державні стандарти». Кількісні параметри національних соціальних стандартів і соціальних нормативів визначаються не правовими нормами, а можливістю консолідованих бюджетів. Рівень життя є основою соціальної захищеності українського народу, а соціальний рівень є запорукою того, що держава зобов'язана забезпечити своїм громадянам високий і якісний рівень життя.

Останнім часом прожитковий мінімум визначається на основі розміру прожиткового мінімуму, затвердженого Законом України про державний бюджет України у грудні поточного року, з урахуванням його підвищення у розмірі, що перевищує прогнозний індекс споживання цін на 2 відсоткові пункти [5].

Значення мінімального бюджету споживання, ці показники поступово зближуються в процесі стабільності та розвитку національної економіки. Середній рівень заробітної плати середній. Продуктивність праці, рівень зайнятості та інші економічні умови. Мінімальна заробітна плата встановлюється в розмірі не нижчому від мінімальної заробітної плати. Слід підкреслити, що зловживання оплатою праці, нижчою від мінімальної, в Україні є поширеним явищем. Однак згідно з чинним українським законодавством ці види заохочення входять до системи державного соціального страхування та забезпечення підприємства.

Таким чином, періодичне підвищення номінальної вартості життя та інших соціальних норм не компенсує втрачене споживання від тривалого підвищення вартості життя. Нинішній рівень прожиткового мінімуму ледве достатній для забезпечення домогосподарств з низькими доходами основними продовольчими та непродовольчими товарами та послугами, необхідними для задоволення основних соціальних і культурних потреб кожного члена домогосподарства. Правові норми прожиткового мінімуму та мінімально прийнятеного споживання товарів і послуг спотворюють закономірність розподільних відносин, не прив'язуючись до рівня мінімальної заробітної плати, пенсії та рівня інфляції. Результат - різке подорожчання життя, збільшення частки бідних верств населення, їх купівельна спроможність і платоспроможність, сукупний попит падає, при цьому порушуються основні макроекономічні співвідношення, інвестиції скорочують ресурси.

Крім того, українська система захисту населення має деякі стратегічні, ресурсні та законодавчі недоліки, а саме:

- недостатня визначеність моделі української соціальної політики;
- відсутність стратегічного усвідомлення соціальної складової національної політики;
- руйнування соціальної інфраструктури;
- декларується забагато пілг і не задовольняються належним чином соціальні потреби найбільш незахищених верств населення;

- негативна деформація трудового потенціалу та трудова міграція;

Отже, аналіз критеріїв та показників ефективності соціального захисту громадян у нашій державі свідчить про досить суперечливий процес у цій сфері. Із зростанням номінального значення базових соціальних норм вони стають нездатними гарантувати соціально прийнятне задоволення основних потреб людей. Це свідчить про їх низьку ефективність і невідповідність функціональному призначенню.

Головним недоліком сучасної вітчизняної методики розрахунку прожиткового мінімуму є те, що в процесі розрахунку враховується вартість предметів культурно-побутового призначення, предметів першої необхідності, охорони здоров'я та медицини, житлово-комунальних послуг, послуг культури тощо. Робота. З огляду на середнє домогосподарство, відповідно до його розміру в Україні частина вартості конкретних товарів і послуг включається в прожитковий мінімум для кожної групи населення. Однак він має такі недоліки:

– по-перше, розмір середнього домогосподарства залежить від регіону. Так, в Україні середній розмір сім'ї становить 2,60 особи, а у Львівській області – 3,04 особи. Тобто мешканці Львівської області практично не мають належного прожиткового мінімуму, різні складові якого розраховуються як потреби 2,60 особи;

- по-друге, сім'я з однієї-двох осіб повинна мати набір необхідних меблів, побутової техніки та оплачувати всі комунальні послуги. Їхні витрати залишалися майже незмінними незалежно від розміру домогосподарства. Отже, виходячи з вартості цих товарів, поділеної на 2,6, прожитковий мінімум домогосподарств нижче середньостатистичного також є заниженим;

- по-третє, враховуючи, що витрати (транспорт, комунальні послуги) сільських жителів дещо нижчі, ніж міських, ми погоджуємося з деякими науковцями, що селяни можуть мати нижчий прожитковий мінімум. Проте існуюча методика розрахунку не передбачає, що при визначенні вартості окремих товарів і послуг береться середня частка міського та сільського населення.

На наш погляд, це також призводить до зниження середнього прожиткового мінімуму. Тому існуючий в Україні підхід до встановлення державних соціальних стандартів потребує кардинального перегляду. Це необхідно для забезпечення економічної раціональності та дотримання соціальних прав, стандартів і гарантій у сфері оплати праці.

Соціальна сфера посідає чільне місце серед усіх життєво важливих сфер, які допомагають певній верстві населення країни досягти встановлених параметрів якості життя окремих вразливих верств з метою забезпечення мінімального рівня соціального захисту. Національні уряди повинні керуватися принципом, що кожне суспільство несе відповідальність за соціальний добробут своїх громадян. Реформи у сфері соціального захисту проводилися поетапно, орієнтуючись на концепцію прав людини на безповоротне гарантування мінімального рівня матеріального добробуту. Однак у більшості випадків рівень захисту окремих категорій населення не відповідає мінімальним параметрам, встановленим світовою практикою. Необхідно розробити та реалізувати конкретні напрями вдосконалення системи надання соціальної допомоги в Україні, а саме створення спеціальних комісій для здійснення соціальної роботи та виконання соціальних функцій з метою запобігання потраплянню окремих категорій громадян у складні життєві обставини. Населення групи ризику останнього, децентралізація соціальної сфери, створення функціональних рад для комплексної оцінки потреб окремих категорій малозабезпечених верств населення, розробка соціальних програм надання адресної допомоги.

РОЗДІЛ 3.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЗАЙНЯТОГО НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

3.1 Зарубіжний досвід соціального захисту зайнятого населення

Однією з основних проблем світової громадськості є забезпечення зайнятості населення, особливо постійна зайнятість галузей економіки. З даних Міжнародної організації праці, «нині на Землі 1,44 мільярда людей стикаються з проблемами нестабільної зайнятості. У світі 73 мільйони юнаків та дівчат входять до низки безробітних. Для вирішення проблеми глобальної зайнятості протягом найближчих десятиліть необхідно створити близько 475 мільйонів нових робочих місць». У зв'язку з цим державами реалізуються масштабні заходи щодо підвищення ефективності ринку праці, створення нових робочих місць та скорочення безробіття.

У світі ведуться численні наукові дослідження спрямовані на вирішення проблем у сфері підвищення забезпечення зайнятості населення, а також вирішення проблем на основі співвідношення попиту та пропозиції щодо підвищення ефективності ринку праці. У цих наукових дослідженнях особлива увага приділяється розробці таких питань, як співвідношення попиту та пропозиції на ринку праці, забезпечення балансу між новою зайнятістю та попитом на робочу силу, а також підвищення якості пропозиції робочої сили. Ринок праці, розвиток ефективних форм і засобів зайнятості [28, с. 62].

Спочатку системи соціального забезпечення населення країн світу базуються на одній із двох моделей, описаних нижче.

Перша модель - це континентальна модель чи модель Бісмарка, що ґрунтується на спів організації взаємної допомоги та страхування всього працюючого населення. Тому посібники могли призначатися лише працюючим людям залежно від своїх становища та доходу.

Друга модель, що зародилася у витоках соціального забезпечення – це атлантична модель або модель Беверджа. Вона ґрунтується на комплексному принципі забезпечення мінімального бюджету споживання всіх громадян країни.

Зрозуміло, в сучасному світі немає якихось відокремлених моделей і кожна з них бере найкращі риси один одного. Крім того, кожна країна виходить зі своєї історії та особливостей, які трансформуються у власний досвід соціального забезпечення населення.

Діячі науки виділяють кілька успішних діючих систем:

➤ соціально-демократична модель. Ця модель притаманна асамблеї Скандинавських країн. Фундамент моделі будується з урахуванням майже повного держрегулювання доходів населення, і навіть розподілу соціальних благ. У цих країнах саме уряд бере на себе відповідальність за соціальний захист та соціальне забезпечення. У цій моделі у держави головна мета – забезпечення повної зайнятості, надання мінімального рівня життя, створення комфортних умов проживання кожного громадянина країни.

➤ неоліберальна модель. Прикладом цієї моделі є соціальна політика Сполучених Штатів Америки. Соціальне забезпечення є питанням між бізнесом і найманими співробітниками, коли держава бере участь у цьому процесі лише з урахуванням постановки мінімального рівня зарплатню на певних видах робіт. Подібні нормативи застосовуються на федеральному рівні та рівні окремих штатів, що, з одного боку, є основним для диференціації доходів усередині країни, але, з іншого, підтримує жителів окремих штатів.

➤ неконсервативні моделі. Своє поширення система набула у Федеративній Республіці Німеччина. Система досить складна, яка включає колективний вплив і відповідальність перед державою, як уряду, так і приватного бізнесу. Тут держава впливає на соціальне забезпечення через змішані рішення, які проявляються як у законотворчості, так і у розрізі фінансової та матеріальної підтримки.

➤ неосистема Беверіджа. Подібна система знайшла своє застосування у Сполученому Королівстві Великобританії та Ірландії. Базою для системи стало

недопущення зниження доходу населення нижче за певний рівень. Тут важливо, що держава стимулює виробників та сферу торгівлі у підтримці певного рівня цін, а населення - дотаціями для реалізації комфортного життя.

Само собою, країни, що застосовують одну й ту саму систему, можуть відрізнятися одна від одної, проте соціальне забезпечення здебільшого залежить від розвитку самих країн. Тому в Західній Європі рівень забезпечення досить схожий.

Таблиця 3.1. Принципи соціального забезпечення в зарубіжних країнах

Доступність	Соціальне забезпечення має бути доступним, простим у застосуванні та використанні для нужденних груп та окремих громадян.
Загальність	Соціальне забезпечення має поширюватися на всіх жителів країни, без будь-яких обмежень.
Адаптивність	Гнучкість соціального захисту, відповідність її поточним умовам та можливостям держави, потребам громадянського суспільства стає найважливішим атрибутом та принципом побудови.
Справедливість	Справедливість виявляється у одноманітності підходу, без виділення тих чи інших привілейованих груп чи окремих громадян без чітких підстав.
Відповідальність	Держава, громадські об'єднання мають відповідати за реалізацію соціальної забезпеченості.

Джерело: розроблено автором на основі [12]

Соціальна політика та забезпечення в кожній із країн досить адаптивні та змінюються відповідно до змін економічними, так і зовнішнього середовища, в таблиці 6 розглянуто найголовніші принципи соціально забезпечення.

Розглянемо окремо найрозвиненіші країни із соціального забезпечення.

Німеччина. Фінансова база соціального забезпечення будується за принципом обов'язкового страхування: пенсійне; медичне; з інвалідності.

Внески найчастіше сплачує і співробітник, і працедавець. Якщо роботодавець не сплачує внески, то за нього доводиться робити це співробітнику.

Розглянемо найпопулярніші види посібників: соціальна допомога, базовий посібник для людей похилого віку; допомога з безробіття та членів їх сімей; дотації на дітей; матеріальна підтримка студентів та школярів у вигляді різних стипендій та позичок; можливі дотації під час оренди житлових приміщень; дотації біженцям; допомоги на виховання дітей.

Зазначимо, що ФРН стає певним еталоном інших країн у сфері забезпечення громадян. Однак високі витрати на соціальну сферу роблять необхідними великі податки та підвищують вартість життя для працюючих німців, чим багато з них незадоволені.

Швеція. Основа шведського щастя – соціальне страхування. Виплати роботодавців із внесків становить 30% від оплати праці. З них 18% надходить у пенсійний фонд, а 12% – фонд соціального страхування.

Кошти соціального страхування витрачаються на 5 груп: допомога сім'ям із дітьми; допомога та допомога безробітним; допомога мігрантам; допомога пацієнтам; стоматологічна медична допомога.

Сполучені Штати Америки. Якщо говорити про соціальну підтримку в США, то вона є досить неоднозначною. З одного боку, у США безліч людей, які живуть на допомогу. З іншого боку, високі податки та відсутність будь-яких гарантій та медицини для працюючого населення ставить його в дуже незручну позицію [4, с. 78].

Крім того, варто розуміти, що США - це федеративна республіка, де кожен штат дійсно встановлює свої податки, програми, соціальне забезпечення і так далі. Тому досить складно говорити про США загалом. Однак ми спробуємо оцінити загальні принципи та походи американської системи.

Соціальне забезпечення США будується з урахуванням виплат у відповідні фонди частини доходів чи підприємницької діяльності. Виплати переводять у два фонди: фонд соціального страхування та фонд медичного страхування.

Наприклад, розмір соціального податку може бути різним: 6,2% від доходу працівника залежно від рівня доходів; 12,4% від доходу підприємця теж відрізняється від рівня доходу.

Знов-таки, все може відрізнятись від рівня доходу і штату проживання. Якщо ми говоримо про виплати на медичну допомогу, вона становить: 1,45% для трудящих; 2,9% приватних підприємців.

Соціальне забезпечення представляється, найчастіше, у межах: пенсійної допомоги; посібник з непрацездатності; сімейні посібники.

Для вирішення поточних проблем у галузі трудових відносин на території України корисно враховувати міжнародний досвід. З кожним роком, внаслідок поширення глобалізації, науково-технічного прогресу, відбуваються зміни і на самому ринку праці.

Виділяються три основні моделі ринків праці у міжнародній практиці: американська, японська та шведська.

Ринок праці дуже гнучкий – вхід та вихід робочої сили вільний. На різних підприємствах самостійно встановлені розміри заробітної плати та трудові ставки, тому працівники можуть легко змінювати місце роботи, якщо їм вдасться знайти більш вигідні умови трудового контракту.

Японська модель значною мірою відрізняється від американської моделі та характеризується низькою мобільністю трудових ресурсів. У Японії віддається перевага ретельному підбору персоналу, роботодавець сам оплачує освіту майбутніх працівників, часто проводиться навчання всередині фірми, у працівників формують відповідальне та творче ставлення до праці, прагнення високої якості роботи. Заробітна плата визначається згідно з багатьма критеріями - кваліфікацією працівника, його загальним трудовим стажем тощо.

Шведська модель - це активна політика держави на самому ринку праці: створення робочих місць, скорочення безробіття, оплата професійної освіти громадян із державного бюджету. У шведській моделі головна мета - повна зайнятість населення та його залучення до розвитку економіки країни.

Європейські країни мають різні підходи до управління ринком праці. Франція, Німеччина, скандинавські держави характеризуються жорсткими нормами трудового законодавства та високою значимістю профспілок. Відносини між роботодавцем та працівником суворо регламентовані на

законодавчому рівні. Профспілки можуть ухвалювати галузеві колективні рішення, влаштовувати страйки. У Німеччині представники профспілкових організацій безпосередньо беруть участь у ухваленні рішень ради директорів. Для скорочення безробіття у цих країнах створено систему професійної підготовки для безробітних громадян.

У Північній Європі (Фінляндія, Норвегія, Швеція) багато зусиль з боку держави спрямовано на профілактику безробіття в країні та надання достатньої повної соціальної підтримки незайнятим громадянам. На державному рівні має місце зниження податків для менш прибуткових підприємств, стримування прибутку у підприємств із високими доходами, щоб не допустити розриву у рівні заробітної виплати на підприємствах із різними рівнями доходу. У цих країнах дотримуються солідарної оплати за працю працівників незалежно від галузі, в якій працює підприємство та рівень його доходів. Для зменшення безробіття держава надає додаткові субсидії підприємствам, які створюють нові робочі місця, стимулює створення центрів професійного навчання.

Велика Британія відрізняється від інших країн тим, що характеризується мінімальним втручанням держави та профспілкових організацій у відносини роботодавця та його працівників. Усі трудові суперечки вирішуються у судовому порядку. У разі безробіття громадяни, які активно зайняті пошуками нової роботи, можуть розраховувати на допомогу, яка оплачується з обов'язкових страхових внесків роботодавців та найманих працівників. За бажання можна сплачувати додаткові страхові внески у разі безробіття. Через рік допомогу перестають виплачувати та нараховують лише невеликі виплати, щоб стимулювати безробітного громадянина на активні пошуки роботи. Багато уваги приділяється професійній підготовці робітничих кадрів, є можливості для професійного навчання молоді та безробітних громадян, які бажають здобувати професійну освіту, поєднуючи її з роботою на неповний робочий день. Підприємства, які готові надати робочі місця для безробітних громадян, отримують додаткові пільги. Безробітним громадянам часто надається психологічна, інформаційна підтримка, безкоштовне навчання.

Головною особливістю європейських країн є активна політика щодо скорочення кількості безробітних громадян, добре розвинені інституції ринку праці, організація професійного навчання, заходи соціальної підтримки безробітних громадян. Регулювання ринку праці в країнах Європи не завжди було достатньо ефективним. Деяким із них протистояли деякі роботодавці чи безробітні громадяни.

В останні роки в Європі намітилася низка тенденцій, що впливають на формування ринку праці:

- різке збільшення частки економічно активного населення через те, що більшість молодих людей бере участь у робочій силі, а літні люди пізніше виходять на пенсію;

- гнучкість європейської політики зайнятості: стимулювання професійного навчання за багатьма професіями, рівні можливості для всіх категорій громадян на ринку праці, гнучкі процеси організації трудових процесів, гарантії доходів і зайнятості для всього населення;

- підвищення мобільності трудових ресурсів за рахунок більш гнучкої міграційної політики, що дозволяє вільну міграцію з країн Європейського Союзу.

Великий інтерес представляє досвід США у сфері управління ринком праці. Головна особливість цієї країни – це поділ ринку праці сегменти. Окремо існує ринок фахівців із високою кваліфікацією, вищою освітою, спеціалістів на керівних посадах. Також виділяється сегмент фахівців низької кваліфікації, обслуговуючого та допоміжного персоналу, службовців нижчих категорій.

Хоча у США заходи щодо скорочення безробіття мають досить високу результативність, цілком проблему не вирішено. Найбільші труднощі із працевлаштуванням виникають у національних меншин, робітників без кваліфікації, молодих людей. Також зберігається нерівноправне становище жінок під час працевлаштування та оплати праці.

Для того, щоб підвищити зайнятість та скоротити потребу підприємств у фахівцях вузького профілю з відповідною професійною освітою, у США активно здійснюється професійна підготовка та перепідготовка незайнятих працівників.

У особливо затребуваними ринку праці є навчені і кваліфіковані працівники, здатні внести відчутний внесок у розвиток національної економіки.

Крім системи професійної підготовки, держава стимулює створення робочих місць у приватному (недержавному) секторі через систему податкових пільг та надання субсидій за державними програмами.

На підвищення зайнятості біржі праці ведуть постійний облік незайнятих громадян, і через систему баз даних здійснюють швидкий підбір робочих місць для людей, які стоять обліку у пошуках роботи. З безробітними громадянами проводяться консультації, інформаційні зустрічі, для підтримки їхнього матеріального становища призначається виплата соціальної допомоги. Однак у міру зростання терміну пошуків роботи посібник скорочується, щоб максимально стимулювати людину на швидкий пошук робочого місця. Безробітним громадянам стає не вигідно жити однією допомогою.

Створюються також центри розвитку кар'єри, звернувшись до яких можна отримати повну інформацію про існуючі вакансії на території певного штату та за його межами, а також дізнатися про всі можливі програми професійної підготовки.

Зберігається і низка проблем, пов'язаних із процесами глобалізації, що діють у США. Дешевий імпорт робочої сили з іноземних держав значно погіршив проблему безробіття для місцевого населення. У США почали стікатися висококваліфіковані спеціалісти, вчені, інженери. З іншого боку, ринок праці виявився переповнений дешевою робочою силою без кваліфікації та освіти, готової взятися за будь-яку роботу, навіть із низькою оплатою праці. Багато підприємств з метою економії перевели виробництво за кордон, залишивши при цьому багато людей без робочих місць.

Цей захід допоможе не лише запобігти скороченню виробничих потужностей у США, а й підвищити ставку заробітної плати для працівників підприємств, які займаються виробництвом на території країни. Істотну загрозу ринку праці США становлять іноземні мігранти, більшість із яких проживає там нелегально. Роботодавці вважають за краще приймати на роботу їх, а не

громадян США, оскільки це дозволяє їм скоротити витрати на заробітну плату, здебільшого нехтувати трудовим законодавством та ухилятися від страхових внесків. Влада країни активно бореться з використанням нелегальної робочої сили, застосовуючи систему штрафів та депортуючи мігрантів із країни.

Аналізуючи зарубіжний досвід у сфері управління ринком праці, можна сказати, що проблеми безробіття продовжують стикатися в усіх державах. Основними заходами вирішення цієї проблеми є:

- створення нових робочих місць у державному та приватному секторах;
- організація професійної підготовки та перепідготовки безробітних за рахунок коштів державного бюджету;
- створення мережі державних установ та приватних установ сприяння працевлаштуванню безробітних громадян;
- надання соціальної підтримки та виплата допомоги безробітним громадянам, поступове зниження розміру допомоги для мотивування громадян на активний пошук нового місця роботи;
- підтримка національної економіки та створення нових підприємств, здатних надати нові робочі місця для населення;
- Система податкових пільг для суб'єктів господарювання, які сприяють працевлаштуванню безробітних громадян.

Таким чином, ми з'ясували, що у кожній із країн соціальне забезпечення має свої особливості. Перше, що на них впливає, це рівень можливостей бюджету. Чим більше коштів у держави та уряду, тим якісніше соціальне забезпечення. Однак ми бачимо, що європейська модель забезпечення поступово втрачає свою актуальність, стикається з глобальними проблемами та нестачею фінансування. Варто розуміти, що розвиток соціальної сфери має певні межі та можливості кожної країни.

Нині дедалі більша тенденція у тому, щоб уникати прямого фінансування та створювати комфортне середовище та інфраструктуру для життя та роботи громадян, надаючи їм умови та можливості отримання великих доходів та підвищення своєї конкуренції на світовому ринку.

3.2 Заходи щодо удосконалення соціального захисту зайнятого населення

Низька соціальна захищеність особи у сфері оплати праці призводить до посилення негативних процесів у суспільстві. Найпомітнішою є бідність працівників, здебільшого через переважання суто ринкових методів координації соціальних відносин. Доречно сказати, що суспільний розвиток на сучасному етапі виходить далеко за рамки ринкових законів в організації економічного життя, і що виробництво, розподіл і обмін споживання не можуть регулюватися виключно.

Іншим негативним ефектом зростання бідності серед працівників є посилення обмежень соціально-економічного розвитку, що загрожує економіці та соціальному захисту України. Українська економіка рухається по так званому порочному колу бідності і набуває зловісного вигляду. Для нього характерний певний причинно-наслідковий зв'язок.

Низький рівень доходів призводить до зниження рівня споживання та заощаджень, зменшення робочої сили та негативних змін в українському людському капіталі. Зниження рівня споживання призводить до зниження кількісних та якісних параметрів сукупного попиту, звуження внутрішніх ринків та обсягів інвестицій, що призведе до зниження темпів економічного зростання та зниження ефективності суспільного виробництва, якості продукції. Як наслідок – низькі доходи людей і низький рівень соціальної захищеності.

Соціально неприйнятний рівень соціальної захищеності працівників перешкоджає розширенню відтворення людського ресурсу, призводить до погіршення його кількісних і якісних показників, призводить до економічної міграції професійних працівників за кордон, дефіциту кваліфікованих працівників. Соціально несправедлива приватизація української державної власності призвела до того, що нею володіють і користуються тисячі олігархів. Мільйони людей позбавлені можливості продуктивно використовувати соціальне забезпечення, створюючи умови для побудови економічних основ самого соціального забезпечення. Останній результат – затримка розвитку малого та середнього підприємництва, що є запорукою соціальної стабільності

та формування системи громадянського суспільства в нашій країні. Представники певних професійних груп (лікарі, освітяни, науковці, інженери) мали середні (порівняно по країні) доходи в перші роки революції, а ті, хто сприяв стабілізації суспільства, сьогодні стали «новими аутсайдерами».

Платежі за комунальні послуги та оренду квартир породжують нову хвилю бідних людей, які не можуть собі дозволити ці послуги. Міграція значної частини високоосвічених і соціально орієнтованих людей до найменш забезпечених верств населення. Сформовані в процесі реформування в результаті приватизації можливості формування характеру, розвитку інтелектуального потенціалу, перспективи середнього класу є незначними і не мають необхідного впливу на суспільний розвиток.

Державна система соціальних гарантій, стандартів, положень і соціальних нормативів, що нині функціонує в нашій державі, є незавершеною, окремі елементи цієї системи не орієнтовані на реалізацію конституційних норм і тому не реалізуються. Надто вузьке їх функціональне призначення – бути основою для розрахунку обсягу мінімально необхідних видатків при створенні бюджетів усіх рівнів, фондів соціального захисту населення, міжбюджетних відносин, розробленні загальнодержавних і регіональних програм економічного і соціального розвитку.

З метою підвищення ефективності інституційного механізму соціального захисту громадян України коригування розміру мінімальної заробітної плати в Україні передбачає наступні конкретні заходи (в номінальному вираженні щоквартального підвищення розміру мінімальної заробітної плати відповідно до економічної ситуації), відображені впровадження.

Врахувати темпи зростання інфляції, знизити податкові ставки, підвищити мінімальну заробітну плату до 60% від середньої на основі стандартів гідної праці МОП до 2025 року та збільшити вагу заробітної плати у ВВП до 50%.

У ринкових умовах, особливо в умовах гострої економічної кризи, держава не може змусити роботодавців підвищувати заробітну плату працівникам. Економічне зростання та конкуренція за робочу силу спонукатимуть

роботодавців забезпечувати підвищення заробітної плати. Оскільки його наразі немає, національні зусилля необхідно зосередити на економіці та посиленні контролю державних установ за дотриманням трудового законодавства. З цим пов'язане питання конкуренції в сучасній економіці, заснованій на знаннях, де успіх залежить від наявності добре скоординованої, кваліфікованої та освіченої робочої сили, але переваг, які заохочують до активної участі. Ми повинні погодитися, що її можна вирішити лише шляхом засоби. Слід заохочувати зростання населення, особливо на ринку праці, і громадяни повинні бути готові до нових ризиків [16, с.59].

У післявоєнний період економіка з точки зору економічного розвитку потребуватиме більшої «відбудови», ніж у довоєнний період. Значні втрати робочої сили можуть перешкодити відновленню та розвитку країни, якщо не будуть прийняті правильні рішення. Розвиток ринку праці є одним із найактуальніших імперативів післявоєнної відбудови, а безпека роботи має стати невід'ємною частиною соціальної політики післявоєнної відбудови.

Таблиця 3.2. Заходи для удосконалення соціального захисту населення

Підвищення рівня зайнятості	В першу чергу це має бути центральною темою післявоєнної реконструкції, соціальної реінтеграції та повернення до миру. Політичний діалог має охоплювати поточні та довгострокові потреби на ринку праці. Нам потрібен спільний порядок денний щодо прожиткового мінімуму, мінімальної заробітної плати та соціальної допомоги тощо.
Післявоєнний економічний розвиток	Буде вимагати глибшої «відбудови», ніж довоєнний. Якщо правильні рішення не будуть прийняті, відновленню та розвитку країни може загрожувати значна втрата робочої сили. Зменшення рівня безробіття та стабілізація ринку праці мають бути центральними в програмах національної політики.
Процес відновлення та реструктуризації	Вимагатиме перерозподілу праці між секторами економіки, що призведе до підвищення продуктивності. Вирішення проблеми безробіття та надлишку робочої сили в окремих частинах країни вимагає розробки короткострокових планів переселення або переорієнтації окремих підприємств, допомоги підприємствам, які через воєнні дії не можуть виплачувати зарплату працівникам і податки.

Створення нових робочих місць	Це є ключовим фактором соціальної реінтеграції різних груп населення, постраждалих від війни. Вона сприяє економічному розвитку, підвищує купівельну спроможність населення, є надійним засобом подолання бідності. Вирішення проблем нестачі робочої сили воєнного часу та післявоєнної відбудови має стати наскрізним питанням соціальної політики, але, без перебільшення, зважаючи на соціально-економічну, військово-політичну ситуацію в Україні.
Розробка спеціальних національних програм відновлення економіки	Це стосується реконструкції інфраструктури переважно соціального характеру, житлового фонду для залучення іноземних інвестицій для забезпечення житлом постраждалого населення, особливо у східних регіонах України. Підтримка розвитку місцевої економіки є важливою частиною того, щоб люди могли продовжувати забезпечувати себе. Розвиваючи економіку, необхідно враховувати фактор концентрації трудових ресурсів України, який складається в умовах воєнних дій (дефіцит східних і центральних областей і надлишок західних).
Держави повинні сприяти вирішенню короткострокових проблем уразливих груп населення	Говориться про ті групи, які не можуть брати участь у підприємницькій діяльності через вік, інвалідність або з інших причин. Ми говоримо про забезпечення їжею, водою, освітою, охороною здоров'я та житлом. З початком війни значні верстви населення зіткнулися з серйозними проблемами, пов'язаними з нездатністю дозволити собі продукти харчування та різні споживчі товари. Якщо люди не мають достатньої купівельної спроможності на додаток до безкоштовного розповсюдження, просто можливість отримати товари – це не вихід.

Джерело: розроблено автором на основі [41]

Заходи щодо удосконалення прожиткового мінімуму:

- розрахувати прожитковий мінімум з урахуванням податку на доходи фізичних осіб, соціальних внесків, повної оплати комунальних послуг, навчання, медичного обслуговування та ін.;
- удосконалення методики визначення прожиткового мінімуму для забезпечення максимальної відповідності цьому стандарту та реальній вартості споживчих кошиків та послуг;

- забезпечити доступність усіх соціальних пільг та державних гарантій з урахуванням прожиткового мінімуму відповідно до Конституції;
- включення до кола соціальних партнерів професійних та громадських організацій, науково-дослідних інститутів тощо;
- регулярно проводити моніторинг соціальних стандартів та покращувати їх встановлення;
- у майбутньому передбачена можливість коригування мінімальної заробітної плати та прожиткових мінімумів з урахуванням регіональних та галузевих секторів;

Заходи щодо підвищення мінімальної заробітної плати:

- врахування витрат на виховання неповнолітніх дітей та необхідності виплати мінімальної пенсії при встановленні мінімальної заробітної плати;
- приведення мінімальної заробітної плати до рівня середньої заробітної плати по народному господарству відповідно до зростання економічних показників;
- чітко закріпити залежність мінімальної заробітної плати від продуктивності праці та законодавчо підвищити продуктивність праці;

Таким чином, можна стверджувати, що в напрямку підтримки та розвитку соціального захисту зайнятого населення проведено значну роботу, зокрема в частині створення якісної нормативно-правової бази. Проте, вищезазначене також свідчить про наявні напрями для удосконалення цієї системи з метою більш ефективного використання наявних ресурсів та підвищення рівня життя наших громадян.

ВИСНОВОК

У сучасному українському суспільстві з його нестійкими ідеологічними та ціннісними орієнтирами, соціальною роз'єднаністю необхідні надійні механізми регулювання соціально-психологічної напруженості та розвитку людського потенціалу.

На цьому етапі ми бачимо, що національна система соціального захисту виконує дві основні функції. Система соціальних пільг і соціальних послуг самотнім громадянам, громадянам похилого віку, інвалідам та іншим порівняним до них категоріям населення, заснована на засадах державного піклування та соціальної благодійності щодо соціально незахищених верств населення. При цьому соціальний захист має поширюватися на всі верстви населення через системи соціального забезпечення.

Соціальне забезпечення — це встановлений державою довгостроковий механізм і правовий обов'язок реалізації конституційних прав громадян. Мінімальні соціальні стандарти повинні становити основу національного соціального забезпечення.

Мінімальні соціальні стандарти — це встановлені законодавством України норми та положення, які встановлюють мінімальний рівень соціального захисту, який не можна порушувати. Вони відображають найважливіші потреби — життєві результати та послуги — різних соціально-демографічних груп.

Система національних мінімальних стандартів складається із взаємопов'язаних національних мінімальних соціальних стандартів у таких сферах: заробітна плата; пенсійні накопичення; освіта, охорона здоров'я, культура, громадська робота, житлово-побутове обслуговування.

Державні мінімальні соціальні стандарти вперше встановлюються для реалізації державної соціальної політики, спрямованої на задоволення основних потреб населення в основних товарах і соціальних послугах. По-друге, забезпечити єдиний соціальний простір на національній території та відносну рівність життєвих стандартів на території її суб'єктів.

Метою національного соціального забезпечення є гарантування зайнятості та оплати праці, включаючи захист прав найманих працівників, підприємців та самозайнятих осіб. Для осіб з інвалідністю Національна мінімальна гарантія забезпечує реалізацію єдиної національної політики щодо дотримання мінімальних стандартів споживання.

Така політика може бути забезпечена трьома основними формами: грошові виплати - пенсії, стипендії, допомога тощо; податкові пільги; безкоштовні або пільгові соціальні послуги.

Головним елементом системи мінімальних соціальних гарантій та стандартів є прожитковий мінімум, який визначає мінімальний рівень споживання найважливіших товарів та послуг, необхідних для життєзабезпечення людини.

Основними питаннями соціального захисту населення України є: низька актуальність соціального забезпечення; різниця між розміром вигоди та її реальною ймовірністю постачання; дефіцит пенсійного фонду.

Ймовірними рішеннями цих проблем може бути:

1) Відступ від абсолютного принципу оплати та орієнтації на оплату конкретній особі. Пільги, які надаються тільки в тому випадку, якщо її дохід нижче середнього;

2) Заборона запровадження нових пільг, встановлення законодавства, конкретні джерела фінансування для кожної допомоги, ввести обмеження «одна особа – одна вигода»;

3) Зменшити видаткову частину пенсійних фондів запровадження пенсійного ліміту та скасування заробітної плати дозволить збільшити базу для нарахування пенсійних внесків.

4) Запровадження загальнообов'язкового медичного страхування зменшило б навантаження на державний бюджет, одночасно обмеживши можливості оплачувати інші видатки бюджету за рахунок охорони здоров'я.

Проаналізувавши ситуацію в нашій державі з точки зору дотримання стандартів, можна зазначити, що імплементація міжнародно-правових гарантій

прав громадянського суспільства в Україні та міжнародно-правових зобов'язань у процесі модернізації існуючої системи соціального захисту населення відбуватися. Ще не розглянуто в національному законодавстві. У переважній більшості випадків закони про ратифікацію міжнародних договорів не приймаються одночасно з новими законами чи змінами до чинних законів України, що впливають із цих договорів. Таким чином, Україна визнає міжнародні стандарти у соціальній сфері, але не робить достатніх кроків для їх реального впровадження. У нових, ринкових умовах держава не може автоматично гарантувати зайнятість. Тому воно має виробити цілу низку заходів щодо регулювання зайнятості населення та ринку праці. Проблема забезпечення населення України зайнятістю нині є винятково актуальною. Крім того, включення України до світового, інтеграційний процес неминуче призводить до необхідності відмови від національної замкнутості при вирішенні багатьох питань, у тому числі й розробки проблем правового регулювання зайнятості та працевлаштування, потребує вивчення закордонного досвіду.

Практичні проблеми є очевидними у визначенні потреб у соціальних послугах адміністративно-територіальних одиниць, тобто громад. Забезпечення надання адресної соціальної допомоги, надання пільг і компенсацій, надання соціальних послуг ускладнюється відсутністю чітких і прозорих механізмів багаторівневого планування та механізмів визначення реальних потреб населення в соціальних послугах.

Система соціальних гарантій і стандартів, що діє нині, має безліч недоліків, найважливіший з яких недостатня забезпеченість фінансовими ресурсами. Вирішення цих проблем – одне з найважливіших завдань стандартизації соціального життя суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналітична доповідь Національного інституту стратегічних досліджень до позачергового Послання Президента України до Верховної Ради України «*Про внутрішнє та зовнішнє становище України у сфері національної безпеки*». Київ : НІСД, 2014. 148 с.
2. Офіційний сайт Державного центру зайнятості. URL: <https://www.dcz.gov.ua/> (дата звернення: 03.02.2023).
3. Бараник З.П. Регіональний аналіз функціонування ринку праці *Науковий вісник ВДУ ім. Л. Українки: Збірник наук. праць*. Луцьк: ВДУ ім. Л. Українки, 2014. № 5. С.76–81.
4. Баранник Л.Б. Соціальний захист громадян. Навчальний посібник. Дніпропетровськ: Дніпропетровська державна фінансова академія. 2010. 276 с.
5. Бартош О. Соціальна політика та соціальна робота з безробітними у Великій Британії. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2012. Вип. 24. С. 18-22.
6. Бендасюк О. Державне управління соціальним захистом населення в умовах ринкової економіки. *Галицький економічний вісник*. 2010. №1 (26). С. 123-126.
7. Геець В.М. Довіра як елемент соціального капіталу в економічному розвитку України. *Економічна теорія*. 2010. №3. С. 7-19.
8. Гринчишин І.М. Ризики та перспективи забезпечення ефективного надання соціальних послуг в умовах поглиблення фінансової децентралізації. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5657> (дата звернення: 11.02.2023).
9. Гупало О.Г. Особливості впровадження єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. *Кримський економічний вісник науковий журнал: у 2 ч.* Херсон: Видавництво дім Гельветика, 2012. Ч. I. С. 133-137.

10. Гургула О.М. Зарубіжний досвід регулювання зайнятості населення та можливості його використання в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2014. Вип. 6, ч. 4. С. 121-124.
11. Дараганова Н.В. Розмежування понять «соціальний захист» та «соціальне забезпечення». *Юридична наука*, 2012. №8. С. 46-51.
12. Дівнич В.М. Світові моделі ринку праці та іноземний досвід державного регулювання ринку праці. *Держава та регіони. Серія: Державне управління*. 2017. №2 (58). С. 43-47.
13. Дмитрієв-Заруденко В.В. Особливості працевлаштування громадян, які не здатні на рівних умовах конкурувати на ринку праці. Київ: ІПК ДСЗУ, 2010. 22 с.
14. Добрева Н., Борщук Є., Корецька Т. Концептуальні основи формування соціальної політики в сучасних умовах функціонування економічної системи України. *Ефективність державного управління: збірник наукових праць*. Львів, 2015. Вип. 44. С. 73-79.
15. Економічна активність населення України 2011 р. . Київ: Державна служба статистики України, 2012. 203 с.
16. Жуковська А.Ю. Соціальна і гуманітарна політика: навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2012. 250 с.
17. Закон України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" № 1058-IV: офіційне видавництво станом на 9 лип. 2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 49-51. с. 376.
18. Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» № 2017-III: офіційне видавництво станом на 5 жовтня 2000 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. №48.
19. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» № 1533-III: офіц. вид. станом на 2 берез. 2000 р. // *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 22. с. 171.

20. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності" № 1105-X: офіц. вид. станом на 23 вересня 1999 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 46-47. с. 403.
21. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням" № 2240-III: офіц. вид. станом на 18 січ. 2001 р. // *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 14. с.71.
22. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття». *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2000, № 22, с.171
23. Закон України «Про пенсійне забезпечення». *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1992, № 3, с. 10
24. Заяць Т.А., Дяконенко О.І. Соціальні стандарти в сфері оплати праці України: диференційованість структури та особливості реалізації, 2018. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/197267877.pdf> (дата звернення: 11.02.2023).
25. Звягільський Ю.Л. Рівень заробітної плати – індикатор ефективності програми економічних реформ // *Економіка України*. 2013. № 9. С. 73-84.
26. Кичко І.І. Особливості скандинавської моделі регулювання ринку праці. *Науковий вісник Полісся*. 2019. №1 (17). С. 7-13.
27. Kolot A. Social and labor reality – XXI: philosophy of formation, opportunities and challenges. *Economy of Ukraine*. 2021. Vol. 2021, no. 2. P. 3–31. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2021.02.003> (date of access: 21.12.2022).
28. Костриця В. І., Судаков М. В. Модернізація європейських державних служб зайнятості – уроки для України. Ринок праці та зайнятість населення. 2015. №4. С. 13-16.

- 29.Лисяк Л.В. Фінансове забезпечення соціального захисту населення в Україні: проблеми та перспективи. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Економіка»*. 2017. Вип. 11 (1). С. 23-30
- 30.Лідія Ткаченко. Безробіття в Україні: чому кількість офіційно безробітних зменшилася та яка буде ситуація на ринку праці після війни. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/06/04/statija/suspilstvo/bezrobittya-ukrayini-chomu-kilkist-oficijno-bezrobitnyxzmenshyлася-ta-yaka-bude-sytuacziya-rynku-praczi-pislya-vijny>. (дата звернення: 17.03.2023).
- 31.Лопушняк Г.С. Державні соціальні стандарти, гарантії та нормативи: сутнісно-проблемні аспекти. Соціально-трудові відносини: теорія та практика. 2014. № 2. С. 491-499.
- 32.Любович, А. А. Економічна активність та зайнятість населення України. Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : *збірник наукових студентських праць*. Випуск 3. Частина І. Одеса, ОНЕУ. 2017. С. 97 – 105.
- 33.Молодь на ринку праці: навички ХХІ століття та побудова кар'єри. Щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні. Київ: Держ. ін-т сімейної та молодіжної політики, 2019. 107 с.
- 34.Мудролюбова Н.О. Особливості шведської моделі соціального захисту населення від безробіття. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 18: Економіка і право*. 2015. Вип. 29. С. 103-108.
- 35.Нестача вакансій та урізані зарплати: як війна в Україні впливає на ринок праці. URL: <https://www.volynnews.com/news/all/nestacha-vakansiy-ta-urizani-zarplaty-iak-viyna-v-ukrayini-vplyvaye-na-rynok-pratsi/> (дата звернення: 21.03.2023).
- 36.Новіков В. М. Практико-орієнтована модель професійної освіти. *Демографія та соціальна економіка*. 2019. № 2. С. 152-164
- 37.Павлова Л.О. Політико-економічний аналіз системи соціального захисту населення в Україні: дис. канд. екон. наук: 08.00.01 / Павлова Любава

- Орестівна; Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2015. 230 с.
38. Підгорний А. З. Статистичні методи в управлінні розвитком регіону : монографія. Одеса : ФОП Гуляєва В. М., 2016. 218 с.
39. Про соціально-економічне становище України за січень 2018 року. Київ: Державна служба статистики України, 2018. 90 с.
40. Прожитковий мінімум в Україні URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/wagemin/> (дата звернення: 15.03.2023).
41. Ринок праці та зайнятість в Україні: реалії та перспективи: кол. монографія / за наук. ред. С. Кожем'якіної, С. Калініної. Київ: ІПК ДСЗУ, 2018. 424 с.
42. Рісний О. Прогресивний Європейський досвід діяльності служб зайнятості: приклади для України. *Україна: аспекти праці*. 2018. № 4. С. 9-15.
43. Шульц С.Д. Розвиток соціальної сфери територіальних громад в умовах адміністративно-фінансової децентралізації. Львів, 2018. 140 с.
44. Руженський М. М. Працевлаштування як форма соціального захисту населення. Ринок праці та зайнятість населення. № 2. 2013. С. 8–11.
45. Руженський М.М. Соціальний захист населення в умовах формування ринкової моделі економіки України: монографія. Київ: ІПК ДСЗУ, 2013. 317 с.
46. Смирнова І.І., Лихошва О.Ю., Рак, Н.В., Горієва Л.А. Соціальний захист населення на сучасному етапі: стан і проблеми в Україні. *Економічний вісник Донбасу*. 2020. № 3 (61). С. 205-212.
47. Халецька А.А. Соціальний захист населення в Україні: теорія та практика державного управління: монографія. Донецьк: Юго Восток, 2010. – 430 с.
48. Стельмахук Ю. Особливості зарубіжного досвіду реалізації соціально-гуманітарної політики. *Науковий вісник Академії муніципального управління*: Серія «Управління». 2016. Вип. 3. С. 174-184.

- 49.Цимбалюк С. О. Гідна оплата праці: теоретико-методологічні засади та механізм реалізації : монографія. Київ : КНЕУ, 2019. 294 с.
- 50.Шляга О. В., Пархоменко Л. О. Аналіз проблем заробітної плати в Україні та шляхи їх вирішення. *Економічний вісник університету*. 2014. Вип. 6. С. 44-52.
- 51.Які зарплати пропонують під час війни? <https://eba.com.ua/yaki-zarplaty-proponuyut-pid-chas-vijny/> (дата звернення: 06.04.2023).

Ім'я користувача:
Соціоекономіки та управління персоналом Кицак Та...

ID перевірки:
1015601293

Дата перевірки:
14.06.2023 14:05:39 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
14.06.2023 14:36:43 EEST

ID користувача:
100005733

Назва документа: Чепурна керівник Кирилюк

Кількість сторінок: 59 Кількість слів: 13584 Кількість символів: 108196 Розмір файлу: 372.23 KB ID файлу: 1015249628

15.3% Схожість

Найбільша схожість: 6.85% з джерелом з Бібліотеки (ID файлу: 1009550247)

6.99% Джерела з Інтернету 399 Сторінка 61

12.2% Джерела з Бібліотеки 309 Сторінка 65

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи 9